

Pirjo Haapanen

VANHEMPIEN KOKEMUKSIA HEIDÄN OSALLISUUTENSA
TOTEUTUMISESTA PÄIVÄKOTI ONNIMANNISSA

Sosiaalialan koulutusohjelma

2018

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

VANHEMPIEN KOKEMUKSIA HEIDÄN OSALLISUUTENSA TOTEUTUMISESTA PÄIVÄKOTI ONNIMANNISSA

Haapanen, Pirjo
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2018
Ohjaaja: Kumpulainen, Lenita
Sivumäärä: 48
Liitteitä: 2

Asiasanat: varhaiskasvatus, osallisuus, vanhempien osallisuus, kasvatusyhteistyö

Tutkimuksellisen opinnäytetyön aiheena on vanhempien osallisuus. Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa säkyläläisen päiväkotia Onnimannin vanhempien käsityksiä heidän osallisuutensa toteutumisesta lapsensa päivähoidossa. Tutkimustulosten pohjalta päiväkodin henkilöstö voi alkaa kehittää omaa toimintaansa yhä enemmän vanhempia osallistavaan suuntaan.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään varhaiskasvatusta ja sen toteuttamista ohjaavia järjestelmiä, osallisuuden määritelmää yleisesti, vanhempien ja lasten osallisuutta varhaiskasvatuksessa, vanhempien osallisuuden lisäämisen keinoja, varhaiskasvatuksen ammattilaisen roolia osallisuuden edistämässä, yhteisöllisyyden merkitystä sekä kasvatusyhteistyötä.

Opinnäytetyön tutkimus on kvantitatiivinen. Sen aineisto on kerätty Onnimannin päiväkodin vanhemmilta verkossa strukturoidulla kyselylomakkeella. Kyselylomake sisältää enimmäkseen monivalintakysymyksiä, joihin vanhemmat vastaavat Likertin asteikolla. Kyselylomakkeen kysymykset on jaoteltu viiden eri teeman alle: päivähoidon aloitus ja tiedonkulku, päivähoidon arki, vaikuttaminen, yhteistyö sekä yhteisöllisyys.

Tutkimustulosten mukaan päiväkotia Onnimannin vanhemmat ovat pääosin tyytyväisiä oman osallisuutensa toteutumiseen. Huomiota on kuitenkin hyvä kiinnittää pieniin asioihin, joiden kautta vanhempien osallisuutta päivähoidon arjessa pystytään lisäämään. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi aktiivisempi valokuvien jakaminen vanhemmille ja lasten päivittäisten kuulumisten vaihtoon sekä päiväkotiyhteisön yhteishengen luomiseen panostaminen.

IDEA OF PARTICIPATION FROM PARENTS' PERSPECTIVE IN DAY CARE CENTER ONNIMANNI

Haapanen, Pirjo
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
December 2018
Supervisor: Kumpulainen, Lenita
Number of pages: 48
Appendices: 2

Keywords: early childhood education, participation, parents' participation, parental partnership

---

The topic of this research-based thesis is parents' participation. The purpose of this thesis was to survey parents' opinions about their own participation in day care center Onnimanni, located in Säkylä. Based on the results of this study the staff of the day care center can improve their own actions to emphasize parents' participation even more and more.

The theory section of the thesis considers early childhood education and its guidance systems, a general definition of participation, parents' and children's participation in early childhood education, the ways to enhance parents' participation, an early childhood educators' role to improve participation, the meaning of community and parental partnership.

The study is quantitative. The material was collected in internet by structured questionnaires. The questionnaires includes mainly a multiple-choice questions which parents can answer according to Likert scale. The questions is divided into five themes: the beginning of the day care and communication, everyday in day care, influencing, cooperation and community.

According to the results of this study parents are mainly satisfied with their participation in day care center Onnimanni. However, it's good to pay attention to the small things that increases parents' participation. For example share more photos with parents and invest in daily hearings about childs' day and increasing the togetherness in the day care community.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 VARHAISKASVATUS	6
2.1 Varhaiskasvatuslaki	6
2.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	7
2.3 Säkylän varhaiskasvatussuunnitelma	8
3 OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA	9
3.1 Vanhempien osallisuus	11
3.1.1 Vanhempien osallisuuden lisäämisen keinoja	13
3.2 Lasten osallisuus	14
3.3 Varhaiskasvattajan rooli osallisuuden edistäjänä	17
3.4 Yhteisöllisyyden merkitys osallisuudessa	18
4 KASVATUSYHTEISTYÖ	18
5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKOHDDE	20
6 AINEISTONHANKINTA JA TULOSTEN ANALYSOINTI	21
6.1 Aiheen valinta ja tutkimusprosessin eteneminen	21
6.2 Tutkimuksen ja analysoinnin kuvaus	22
6.3 Tutkimuskysymykset	24
6.4 Kyselyn teemat	24
7 TUTKIMUSTULOKSET	25
7.1 Taustatiedot	25
7.2 Päivähoidon aloitus ja tiedonkulku	26
7.3 Päivähoidon arki	28
7.4 Vaikuttaminen	31
7.5 Yhteistyö	34
7.6 Yhteisöllisyys	38
8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	41
9 YHTEENVETO	42
10 POHDINTA	46
LÄHTEET	47
LIITTEET	
Liite 1 Saatekirje kyselylomakkeelle	
Liite 2 Kyselylomake	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on vanhempien osallisuuden kokemukset oman lapsensa päivähoidossa. Tarkoituksena on kartoittaa vanhempien käsityksiä heidän osallisuuden kokemuksistaan päiväkodin toimintaan ja sen suunnitteluun sekä arviointiin liittyen. Tutkimus saattaa päiväkodin tietoon sen, missä asioissa he ovat onnistuneet vanhempien osallisuuden osalta ja missä on vielä parantamisen varaa. Päiväkoti saa palautteen omasta toiminnastaan vanhemmilta ja voi tutkimuksen pohjalta lähteä kehittämään omaa toimintaansa vastaamaan vanhempien tarpeita ja toiveita. Opinnäytetyöni yhteistyökumppanina toimii päiväkotinä Onnimanni Säkylässä.

Tutkimus on kvantitatiivinen ja se toteutetaan strukturoidulla kyselylomakkeella. Kyselylomake suunnataan päiväkodin kaikille vanhemmille ja suotavaa olisi, jos kumpikin lapsen huoltaja vastaisi kyselyyn erikseen. Jaottelen kysymyksiä aihealueittain selkeyttäen näin tulosten analysointia sekä kyselyyn vastaamista. Kyselylomakkeen mukana on saatekirje, jossa kerron hieman itsestäni sekä tutkimuksen tarkoituksesta. Lisäksi avaan siinä vanhemmille lyhyesti ja arkikielellä osallisuuden käsitettä ja sen merkitystä varhaiskasvatuksessa.

Osallisuus käsitteenä on tällä hetkellä varsin pinnalla yhteiskunnassa. Valitsin aiheeksi juuri vanhempien osallisuuden, sillä sitä on korostettu ja nostettu entistä enemmän esille uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016). Viime vuosina varhaiskasvatuksessa on keskusteltu paljon osallisuudesta, mutta painopiste on ollut lähinnä lasten osallisuuden toteutumisessa. Vanhempien osallisuuden toteutuminen aiheena kiinnostaa minua, sillä se on ajankohtainen ja varhaiskasvatuksen laadun kannalta hyvin tärkeä. Tulevana varhaiskasvatuksen ammattilaisena koen aiheen olevan minulle hyödyllinen tuoden uutta asiantuntemusta sekä näkökulmaa tulevaan työuraan. Olen opinnäytetyöprosessin aikana syventänyt omaa käsitystäni osallisuudesta varhaiskasvatuksessa ja alkanut aktiivisemmin pohtia vanhempien osallistamisen keinoja myös oman työni parissa varhaiskasvattajana.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus tarkoittaa suunnitelmallista ja tavoitteellista lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuutta (Opetushallituksen www-sivut 2018). Varhaiskasvatus on palvelu, jonka tavoitteena on yhteistyössä huoltajien kanssa edistää lasten kasvua, kehitystä ja oppimista kokonaisvaltaisesti (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016).

Varhaiskasvatus on korvaamaton palvelu lapsiperheelle ja se nähdään merkityksellisenä niin lapsen itsensä kannalta kuin myös koko perheen arjen sujuvuuden kannalta. Varhaiskasvatuksen tarjoaman mahdollisuuden myötä huoltajat voivat käydä työssä tai opiskella ja saavat edellytykset ylläpitää perheen taloudellista tilannetta. Varhaiskasvatus on lapsen oikeus ja siihen osallistuminen tukee lapsen sosiaalista ja kognitiivista kehitystä. Lisäksi turvallinen varhaiskasvatusympäristö on merkittävä osallisuuden ja vertaisuuden paikka lapsen elämässä. Lapset saavat paremmat lähtökohdat tulevalle opintielle varhaiskasvatuksessa koettujen mielekkäiden sekä merkityksellisten oppimiskokemusten kautta. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ennen kaikkea tukea vanhempia lapsen edun mukaisessa kasvatustyössä. (Heinonen ym. 2016, 212-213.)

Varhaiskasvatusympäristö tarjoaa toistuvasti arkisia tilanteita, kuten ruokailu, pukeminen ja riisuminen, lepo sekä hygieniasta huolehtiminen. Nämä päivittäiset tilanteet ovat keskeinen osa lapsen päivää toimien samalla oivallisina kasvatus- ja opetustilanteina, joissa lapsi oppii muun muassa vuorovaikutustaitoja, itsestä huolehtimista sekä ajan hallintaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 21.)

2.1 Varhaiskasvatuslaki

Varhaiskasvatuslaki velvoittaa jokaisen kunnan järjestämään lasten päivähoidon siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin tarvetta esiintyy (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016). Varhaiskasvatuslaissa lapsi on nostettu keskiöön painottaen nimenomaan lapsen oikeutta korkeatasoiseen varhaiskasvatukseen. Painopiste on lapsen kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa,

osallisuudessa sekä oppimisen oikeudessa. (Koivula, Siippanen & Eerola-Pennanen 2017, 29.)

Varhaiskasvatuslaissa määritellään kymmenen kohtaa, jotka ovat varhaiskasvatuksen tavoitteita. Lain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun muassa edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja kasvua sekä tukea oppimista turvallisessa ympäristössä. Laki määrittelee varhaiskasvatuksen yhdeksi tavoitteeksi toimia yhdessä lapsen sekä hänen huoltajansa kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea huoltajaa kasvatustyössä. (Varhaiskasvatuslaki 580/2015, 2 a §.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016) tukevat, ohjaavat ja edistävät laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet toimii pohjana paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien eli vasujen laatimiselle. Nämä paikalliset vasut määrittelevät ja ohjaavat varhaiskasvatuksen järjestämistä kuntakohtaisesti. Lisäksi jokaiselle lapselle laaditaan oma vasu, joka huomio yksilöllisesti jokaisen lapsen edun ja tarpeet. (Koivula ym. 2017, 29.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) kehoitetaan tietoisesti kehittämään toimintatapoja ja rakenteita, jotka edistävät osallisuutta. Lasten, huoltajien ja henkilöstön osallisuus vahvistuu, kun jokaisen näkemystä ja mielipidettä yhteisössä arvostetaan. Henkilöstön lisäksi myös lapsille ja vanhemmille on tarjottava mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 30.)

Laadukkaan ja hyvän varhaiskasvatuksen perustana on huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö. Yhteistyö vaatii henkilöstön aloitteellisuutta ja aktiivisuutta sekä luottamuksen rakentamista. Tavoitteena on yhdessä huoltajien kanssa sitoutua edistämään lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Kasvatustyöhön liittyvät arvot, tavoitteet ja vastuut käsitellään ja keskustellaan yhdessä huoltajien kanssa.

Päivähoitopaikan ja kodin välistä yhteistyötä tehtäessä on huomioitava perheiden moninaisuus, lapsen yksilölliset tarpeet sekä vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. Erityisen tärkeä rooli yhteistyöllä on siirtymävaiheissa, kuten päiväkodin aloittamisessa tai päiväkodin vaihtuessa. Keskusteluhetket henkilöstön ja huoltajien kesken ovat merkityksellisiä niin päivittäisissä kohtaamisissa kuin lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. Varhaiskasvatuksen toiminnan sekä kasvatustyön tavoitteiden suunnittelua ja kehittämistä vanhemmat toteuttavat yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Lisäksi huoltajien keskinäinen verkostoituminen, yhteistoiminta ja vuorovaikutus vahvistavat yhteisöllisyyttä. Yhtenä tärkeänä yhteistyön välineenä huoltajien ja päiväkodin välillä toimii tieto- ja viestintäteknologia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 33.)

2.3 Säkylän varhaiskasvatussuunnitelma

Kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa varhaiskasvatuksen järjestämistä ja toteuttamista paikallisesti. Säkylän kunnan varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu sivistysosaston hallintopäällikön sekä päiväkotien johtajien kanssa ja lisäksi sen laadinnassa on hyödynnetty myös huoltajille sekä varhaiskasvatuksen henkilöstölle toteutettua kyselyä. Säkylän paikallinen vasu noudattaa valtakunnallisen vasun perusteiden rakennetta ja hyödyntää sen tekstiä. (Säkylän varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 7.) Lasten huoltajille sekä varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestetty kysely tiedusteli, millainen arvopohja olisi toivottava Säkylän kunnan varhaiskasvatuksessa. Tärkeimmiksi nousseet arvot olivat: turvallisuus, rajat, kannustavuus, ilo ja välittäminen. (Säkylän varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 18.)

Säkylässä toimii kolme päiväkotia, kaksi ryhmäperhepäiväkotia sekä lisäksi perhepäivähoitajia. Päiväkotien johtajat opastavat huoltajat heidän tarpeisiinsa sopivan varhaiskasvatuspalvelun piiriin ja järjestävät lapsille hoitopaikat. (Säkylän varhaiskasvatus suunnitelma 2017, 17.) Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö aloitetaan tutustumalla lapseen ja perheeseen jo hyvissä ajoin ennen päivähoiton aloitusta. Tämä tapahtuu joko lapsen kotona tai päivähoitopaikassa. Lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, joka huomio lapsen yksilöllisyyden sekä vanhempien näkemykset päivähoiton toiminnan

järjestämisestä. Tutustumiskäyntien ja aloituskeskustelun tarkoituksena on luoda luottamuksellinen alku yhteistyölle. Olennaisia yhteistyömuotoja ovat myös päivittäiset kohtaamiset, kasvatustalkoot, vanhempainillat, juhlat, avoimien ovien päivät ja muut koko perheen tapahtumat. Päiväkoti Onnimannissa toimii vanhempainyhdistys Onneli ry, jonka tehtävänä on edistää lasten vanhempien ja päiväkodin välistä yhteistyötä. (Säkylän varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 24.) Yhteistyön keskiössä on luottamuksellisen ja avoimen suhteen rakentaminen lapsen huoltajaan. Lapsen tuen tarpeet ja vaikeatkin asiat otetaan aina puheeksi huoltajan kanssa. Heille annetaan riittävästi tietoa lasta koskevista asioista ja he ovat osallisina tuen arviointi-, suunnittelu- sekä seurantapalavereissa. (Säkylän varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 41.) Säkylän varhaiskasvatuksen arviointiin ja kehittämiseen osallistuvat niin henkilöstö kuin lapset ja huoltajatkin. Huoltajille arviointiin kohdennettuja välineitä ja menetelmiä ovat vanhempainillat, vanhuksentalkoot, palautteet toiminnasta arkisissa kohtaamisissa, asiakaskyselyt ja arviointi- tai palautekyselyt. (Säkylän varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 47.)

3 OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Osallisuus on ennen kaikkea tuntemus siitä, että on arvostettu ja kiinnostava sekä omilla sanomisilla on merkitystä ja painoarvoa – se on tunne vaikuttamisen mahdollisuudesta (Heikka ym. 2014, 66). Osallisuus nähdäänkin kokonaisvaltaisena sekä subjektiivisena tunteena yksilön mahdollisuudesta vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäristöönsä. Sitoutuminen ja vaikuttaminen ovat oleellinen osa osallisuutta. Osallisuuteen kuuluu myös vastuun kantaminen seurauksista sekä halu ja innokkuus toimia yhteisöllisesti. (Heinonen ym. 2016, 229.) Osattomuus nähdään osallisuuden vastakohtana. Osattomuutta kokevaa yksilöä ei oteta osalliseksi yhteiskunnassa tärkeinä pidettäviin asioihin tai rakenteisiin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25.) Osallisuus voidaankin siis nähdä niin yksilön henkilökohtaisena kokemuksena kuin yhteiskunnan rakenteiden tarjoamana mahdollisuutena osallisuuteen (Pukari 2006, 3). Yhteiskuntamme kuitenkin korostaa osallisuuden tärkeyttä ja pyrkii sen toteuttamiseen jokaisen yksilön kohdalla. Kaikkien yhteisön jäsenten osallisuutta

tukemalla ehkäistään eriarvoisuutta sekä syrjäytymistä. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2018.)

Yhteisen kokemuksen ja tietämyksen jakaminen on osallisuuden lähtökohta. Osallisuus edellyttää vankkaa sitoutumista ja on paljon vaativampaa kuin pelkkä osallistuminen. Pohjimmiltaan osallisuudessa on kysymys ihmisen identiteetin kokemuksesta tai jäsenyyden tunteesta yhteisössä sekä mahdollisuudesta olla mukana yhteisöllisessä prosessissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 27.)

Osallisuus on käsitteenä hyvin moniulotteinen ja epäyhtenäinen sen tarkastelunäkökulmasta riippuen. Varhaiskasvatuksessa osallisuuden toteuttaminen on saanut monenlaisia muotoja ja sen käsitteellinen tarkoitus on herättänyt myös hieman ristiriitaisia ajatuksia. Osallisuus termin määrittely on siis kaikkea muuta kuin ongelmatonta. (Heikka ym. 2014,16-18.) Osallisuuden määritelmä on myös riippuvainen siitä, kenen osallisuudesta on kyse. Lapsen osallisuuteen sisältyy yleisen määritelmän lisäksi hieman erilaisia asioita kuin aikuisten osallisuuteen. Varhaiskasvatuksessa osallisuuden keskiössä on kokonaisvaltainen kasvatusajattelu arvoineen, tavoitteineen ja menetelmineen. Kaikissa varhaiskasvatuksen eri osa-alueissa tulisi huomioida tämä osallisuusajattelu. Osallisuuspedagogiikka varhaiskasvatuksessa on yhteisöllisyyttä ja laadukkaan vuorovaikutuksen harjoittelua ja toteuttamista. (Heikka ym. 2014, 62.) Yleisesti pedagogiikka tarkoittaa kasvattamista osaksi yhteiskuntaa. Pedagogiikkaan kuuluu aktiivinen kuuntelu, väittely ja keskustelu sekä näiden pohdinta ja tulkitseminen. Varhaiskasvattajan tehtävä on osallisuuspedagogiikan edistäminen olemalla herkkä tarkkailemaan sekä kuulemaan. Lasten osallisuuspedagogiikan tarkoituksena on ohjata ja tukea lapsia tietoisiksi omasta oppimisestaan. (Kangas 2016, 11-13.)

Toimijuus, joka toteutuu etenkin sosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa edellyttäen vastavuoroisuutta tilanteessa mukana olevien kesken, on osallisuutta. Tämä tarkoittaa, että osallisuuteen sisältyy kaikkien läsnä olevien mahdollisuudet vaikuttaa toimintaan tulemalla itse kuulluksi sekä kuuntelemalla toisia. Osallisuuden kulttuuri ohjaa meitä demokraattiseen ajattelu- ja toimintatapaan, jossa huomioidaan eri osapuolten tarpeet, tavoitteet, näkökulmat ja kiinnostuksen kohteet. (Koivula ym. 2017, 46-47.) Osallisuus on siis paljon enemmän kuin mukanaoloa ja osallistumista jo valmiiksi

järjestettyyn toimintaan – se on vaikuttamista itse toiminnan sisältöön (Turja 2010, 31).

Osallisuuden yksi perustekijä on kuulluksi tuleminen. Tämä ei kuitenkaan vielä yksinään riitä, vaan myös päätöksenteko kuuluu osallisuuden toteutumiseen. Tärkeää on, että saa osallistua prosessin kaikkiin vaiheisiin aina ideoinnista suunnitteluun ja toimeenpanosta arviointiin. Yhdenvertaisuus ja vapaaehtoisuus ovat lähtökohtana osallisuudelle. Oman osallisuutensa merkitykselliseksi kokeminen on keskeistä, mutta myös oikeus kieltäytyä ilmaisemasta mielipidettä tai osallistumasta muulla tavoin on perustana osallisuudelle. (Koivula ym. 2017, 46-47.) Osallisuuden kokemukset luovat yhteenkuuluvuuden ja hyväksytyksi tulemisen tunteita sekä vahvistavat luottamusta itseän ja muihin (Koivula ym. 2017, 50).

Osallisuuden toteutuminen vaatii yhteisen kielen, jolla kommunikoida ja neuvotella. Lisäksi osallisuus edellyttää riittävää tietoa aiheesta ja ympäristöstä, jotta toiminta olisi osallistujille ymmärrettävää ja he voivat tehdä kelpoehdotuksia kyseiseen toimintaan liittyen. Osallistujien tulee myös päästä vaikuttamaan materiaalisten resurssien käyttöön ja hankintaan. Osallisuus vaatii tietynlaista tunnetilaa sekä luottamusta itseän ja muihin. Myönteiset kokemukset osallisuudesta vahvistavat halua tulla mukaan yhteiseen toimintaan sekä esittää omia ajatuksiaan toiminnan suhteen. (Koivula ym. 2017, 48-50.)

3.1 Vanhempien osallisuus

Vanhempien ja päiväkodin väliselle yhteistyölle sekä vanhempien osallisuudelle annetaan uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden myötä yhä enemmän painoarvoa. Osallisuuden pohja rakentuu nimenomaan tälle vanhempien ja päiväkodin väliselle yhteistyölle sekä päiväkodissa vallitsevalle toimintakulttuurille. Toteutuakseen osallisuus vaatii yksilön ja yhteisön välistä vuorovaikutusta ja kumppanuutta. Vanhempien osallisuutta lisätään heitä kuulemalla ja heidän vaikutusmahdollisuuksiaan parantamalla. Tiivis yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä tukee parhaiten lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä takaa varhaiskasvatuksen laadun. On tärkeää, että vanhemmat ovat kiinnostuneita ja aktiivisesti läsnä

toiminnassa tässä lapsen kehityksen kannalta merkittävässä toimintaympäristössä eli päivähoitopaikassa. (Heinonen ym. 2016, 229-230.)

Osallisuudessa on kysymys hyvinvoinnista. Vanhempien osallisuuden sekä toimivan yhteistyön kautta turvataan niin lasten hyvinvointi kuin myös työntekijöiden työhyvinvointi ja vanhempien hyvinvointi. Kannustava ja avoin ilmapiiri on edellytys vanhempien osallisuudelle. Samalla se kasvattaa yhteisöllisyyttä ja lisää näin vanhempien tietoisuutta päiväkodin arjesta. Tunne siitä, että on tervetullut osaksi päiväkodin arkea, tulee välittyä selkeänä vanhemmille. Lisäksi vanhempien tulee kokea, että heidän yhteistyötään päiväkodin kanssa arvostetaan ja pidetään tärkeänä. (Heinonen ym. 2016, 229-230.) Vanhempien osallisuus rakentuu vuorovaikutuksessa varhaiskasvattajien kanssa. Vuorovaikutuksen myötä työntekijöiden asiantuntijuus laajentuu ja vanhempien luottamus vahvistuu. (Kaskela & Kekkonen 2006, 27.)

Vanhempien osallisuuteen sisältyy ihan konkreettinen osallistuminen varhaiskasvatuksen toimintaan, mutta sen ohella pyritään vahvistamaan myös vanhempien kokemuksellista osallisuutta. Tätä kokemuksellista osallisuutta rakennetaan vastavuoroisen tiedonvaihdon, tunnepohjaisen sitoutumisen sekä merkityksellisten kohtaamisten kautta. Käytännössä vanhemman kokemuksellinen osallisuus tarkoittaa, että vanhempi kokee olevansa osa lapsensa varhaiskasvatusyhteisöä. Päivähoidossa pyritään luomaan molemminpuolisen tiedonvaihdon kulttuuri, jossa vanhemmat ja kasvattajat jakavat tietonsa päiväkodin yhteisestä arjesta aina yksittäisiin lapsen asioihin liittyen. Vanhempien osallisuutta vahvistetaan heti päivähoitosuhteen alkaessa aloituskeskustelussa ja tutustumiskäynnillä perheen kotona tai päiväkodissa. Vanhempien tiedot heidän omasta lapsestaan ovat arvokkaita päiväkodin henkilökunnalle ja vanhemmat kokevat tärkeäksi jakaa kasvattajien kanssa omat odotuksensa, pelkonsa ja toiveensa päivähoitoa koskien. Päivähoidon aloituksessa siis vanhempien osallisuudella on suuri merkitys jo lapseen ja perheeseen tutustumisen sekä luottamussuhteen luomisen kannalta. Samalla vanhempia kutsutaan osallisuuteen tiedustelemalla ja kuulemalla heidän mielipiteitään ja odotuksiaan lapsensa päivähoidon suhteen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26-27.)

Vanhemmille on tarjottava mahdollisuus osallistua oman lapsen, lapsiryhmän, päivähoitoyksikön ja koko kunnan varhaiskasvatuksen suunnitteluun sekä ajankohtaisten asioiden valmisteluun. Tilaisuudet ja tilat vanhempien suunnittelulle järjestetään. Kun vanhemmat osallistuvat varhaiskasvatuksen suunnitteluun, voidaan toteuttaa henkilöstön ja vanhempien välistä dialogia kasvatusarvoista, -käsityksistä ja -menetelmistä sekä ylläpitää sujuvaa yhteistyötä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

Kasvatuskeskustelut, vanhempainillat, juhlat ja tapahtumat sekä niiden järjestämisessä mukana oleminen ovat vanhemmille oiva tapa osallistua päivähoidon toimintaan. Vanhemmille tärkeä osallistumisen keino on myös päivittäiset kohtaamiset lapsen tuonti- ja hakutilanteissa, joista pyritään luomaan merkityksellisiä läsnäolon hetkiä. Aktiivisimmat vanhemmat voivat liittyä myös vanhempaintoimikuntaan, mikäli sellainen on toiminnassa päiväkodilla. Vanhemmille annetaan tilaa omaehtoiseen ja oma-aloitteiseen tekemiseen ja jakamiseen, jolloin myös osallisuus vahvistuu. Vanhemmat ovat myötävaikuttajina päätöksissä siitä, miten lapsen varhaiskasvatusta voitaisiin toteuttaa tai mitkä voisivat olla lapsen erityisen tuen sisällöt ja muodot. Päivähoidossa ei painoteta yksittäisten tapahtumien merkitystä, vaan tärkeintä on perheen päivähoitopolun jatkuvuus ja pysyvyys. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

3.1.1 Vanhempien osallisuuden lisäämisen keinoja

Vanhempien osallisuuden lisäämiseksi varhaiskasvatuksessa on olemassa monenlaisia tapoja ja uusia kehitetään koko ajan. Vanhempien tietoisuuden kasvattaminen päivähoidon toimintamalleista on merkittävässä roolissa osallisuuden lisäämisen kannalta. Tämä vähentää myös välinpitämättömyyden ja kiireen tunnetta vanhempien kohdalla. Aivan aluksi vanhempien on tarpeen tuntee itsensä tervetulleeksi päiväkotiin – siitä lähtee hyvä yhteistyö liikkeelle. Vanhemmilta voi vaikka ihan suoraan kysyä, millä tavoin he haluaisivat olla mukana varhaiskasvatusyksikön toiminnassa. Varhaiskasvatusyksikköön olisi hyvä muodostaa joitakin perinteitä, jolloin vanhemmat pääsevät konkreettisesti mukaan toimintaan jonkun tapahtuman tai yhdessä tehtävän asian merkeissä. Voidaan järjestää esimerkiksi yhteinen ravintolapäivä, jonka valmisteluun ja nauttimiseen jokainen osallistuu. (Heinonen ym. 2016, 231.)

Vanhempien erikoisosaamista voi hyödyntää myös päiväkodissa. Vanhempi voi tulla päiväkotiin kertomaan työstään tai vetämään tuokion lempiharrastuksensa parissa. Sen lisäksi, että päiväkodin arjesta kerrotaan vanhemmille tarkasti olisi myös tärkeää kuulla kodin arjen tapahtumista. Joissakin päiväkodeissa kiertää pehmolelu vihko mukanaan lasten kotona tarkkailemassa viikonlopun tapahtumia. Vihosta katsotaan sitten yhdessä lasten kanssa mitä muiden kodeissa ollaan puuhattu. Varhaiskasvatus on avointa toimintaa eli vanhemmat ovat tervetulleita mukaan arkeen. Esimerkiksi retkillä vanhemmista voi olla hyötyä ja samalla he pääsevät seuraamaan ryhmän toimintaa. (Heinonen ym. 2016, 230-231.)

Vanhempainyhdistyksiä toimii monissa päiväkodeissa. Ne ovat loistavia keinoja vanhemmille päästä konkreettisesti vaikuttamaan omien lastensa arkeen ja hyvinvointiin. Lisäksi tämä on erinomainen tilaisuus verkostoitua muiden vanhempien kanssa. Vanhempien tulisi osallistua varhaiskasvatuksen laadun arviointiin ja heille on annettava mahdollisuus myös aktiivisesti vaikuttaa varhaiskasvatusyksiköön liittyviin asioihin. Tärkeää on saada myös eri kulttuuritaustoista tulevat vanhemmat mukaan päiväkodin toimintaan. (Heinonen ym. 2016, 231-232.)

Vanhempien osallisuutta on helppo lisätä nykyaikaisten viestintävälineiden kautta. Kuvia ja tarinoita lapsen arjesta ja hänen kehityksestään voidaan dokumentoida ja välittää vanhemmille sähköisten välineiden avulla. Myös muu viestintä päiväkodin ja kodin välillä on vaivatonta teknisiä laitteita käytettäessä. (Heinonen ym. 2016, 232.)

3.2 Lasten osallisuus

Yhteiskunnassa vallitsee arvo, joka korostaa lasten näkökulman tavoittelemista ja heidän osallistamistaan. Erilaiset sopimustekstit, kuten tärkeimpänä mainittavana Lasten oikeuksien sopimus, nostaa esiin lapsen oikeuden tulla kuulluksi sekä osallistua itseään koskevien asioiden päätöksentekoon kehitystasoaan vastaavalla tavalla. Samaan aikaan sopimuksessa kuitenkin halutaan tuoda esiin lapsen oikeus aikuisen huolenpitoon ja suojeluun. (Turja 2010, 30.)

Pelkkä lapsen osallisuuden määrittely ei yksin riitä siihen, että lapsen osallisuus toteutuu päiväkodin arjessa. Mahdollisuuden osallisuuden toteutumiseksi luo se, että keskitytään siihen, mitkä ovat ne pedagogiset välineet ja keinot, joiden avulla lasten osallisuutta voidaan kehittää pitkäjänteisesti. (Heikka ym. 2014, 16.)

Varhaiskasvatuksen kentällä lasten osallisuus voidaan jakaa ainakin näiden seuraavan kolmen alakäsitteen alle: osallisuus arjessa, osallisuus sosiaalisissa suhteissa ja ryhmätoiminnassa sekä osallisuus kokemuksena. Pienten lasten osallisuus rakentuu lapsen ja aikuisen sekä yksilön ja ryhmän välisessä jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa, kohtaamisissa, valintatilanteissa sekä yhteiseen toimintaan vaikuttamisessa. Osallisuuden voidaan ajatella olevan viimekädessä lapsen oma henkilökohtainen kokemus merkityksellisestä arjen tilanteesta tai kohtaamisesta. Kun lapsi kokee olevansa osallinen, se synnyttää hänessä ilon ja innostuksen tunteita luoden mielekkäitä oppimistilanteita, joihin lapsi intensiivisesti sitoutuu. Lasten kokemukset ovat kuitenkin tilannesidonnaisia ja yksilöllisiä eli samanlainen toimintamalli ei välttämättä herätä jokaisessa lapsessa yhtenevää tunnekokemusta. Lapsilla on erilaisia tapoja reagoida ympäristöön ja oppia asioita, joten jo nämä seikat aiheuttavat eroavaisuuksia osallisuuden kokemuksissa. (Heikka ym. 2014, 18-19.)

Jo päiväkodissa aletaan rakentaa kuvaa siitä, mikä oikeus ihmisillä ylipäätään on vaikuttaa omaan elämäänsä sekä yhteisön päätöksiin ja lähiympäristöönsä. Lapset oppivat vaikuttamisesta ja neuvotteluista demokratiakasvatuksen myötä. Pelkkien aikuisten sanelemien ohjeiden sijaan lapsille opetetaan itsenäistä ajattelua sekä valintojen tekoa päätösten seuraukset huomioon ottaen. Omakohtaisen kokemuksen tai erehtymisen kautta lapsi oivaltaa ja oppii asioita paremmin kuin aikuisen käskyttämänä. (Heikka ym. 2014, 62-63.)

Osallisuuden toimintakulttuuri mahdollistaa toimintaan vaikuttamisen sekä itseään koskevien päätösten tekemisen osana yhteisöä. Osallisuudessa keskiössä ovat: vuorovaikutus, keskustelu, kuuleminen ja kuulluksi tuleminen, toisen huomioiminen, sitoutuminen, valintojen tekeminen ja niiden seurausten kantaminen. Ihmisenä kasvamiseen on kolme sitä viitoittavaa kasvatuspäämäärää ovat: henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen sekä itsenäisyyden asteittainen lisääminen.

Kasvattajien tulee huomioida nämä kolme kasvatuspäämäärää varhaiskasvatuksen toiminnassa. (Heikka ym. 2014, 67.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016) nostaa esiin osallisuuden käsitteen ja korostaa vanhempien osallisuuden lisäksi myös lasten osallisuutta. Kun lapsia kuullaan, mahdollistuu pedagoginen toiminta, jossa huomioidaan lasten yksilölliset lähtökohdat ja ajattelu. Lasten näkökulmat asioista voivat erota huomattavasti aikuisten näkökulmista. Tämä haastaa kasvattajia kyseenalaistamaan omaa ajatteluaan ja antaa mahdollisuuden myös ammatilliselle kehittymiselle. (Koivula ym. 2017, 46.) Lasten osallisuuden lähtökohtana on kasvattajien näkemys lapsesta aktiivisena toimijana. Jokaisen lapsen kohdalla osallisuuden mahdollistaminen tarkoittaa eri asioita. (Koivula ym. 2017, 54.) Kasvattajien tulee osallisuudelle tilaa tarjotessaan aina huomioida lasten ikä, kehitys, kokemukset sekä yksilölliset lähtökohdat. (Koivula ym. 2017, 48.)

Lasten osallisuutta korostava kasvatustyyli voidaan nähdä virheellisesti niin, että lapsista kasvaisi tottelemattomia ja he saisivat tehdä mitä haluavat tai jättää tekemättä niitä asioita mitä heitä ei huvita tehdä. Lasten osallistaminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että vastuu toiminnasta ja siihen liittyvistä päätöksistä vieritetään sellaisenaan lasten harteille. Osallisuus ei siis missään nimessä tarkoita sitä, ettei lapsilla olisi minkäänlaisia rajoja ja sääntöjä. Jos jokainen lapsi saisi itse päättää kaikesta toiminnastaan, siitä syntyisi päämäärätön kaaos. Lapsia opetetaan toimimaan osana yhteisöä, jolloin kaikki oma tekeminen vaikuttaa myös muihin yhteisön jäseniin. Lasten osallistaminen yksinkertaisuudessaan tarkoittaa sitä, että aikuiset eivät ajattele kaikkea valmiiksi lasten puolesta. (Kataja 2018a.)

Näen asian niin, että vanhempien osallistamisen kautta myös lasten osallisuus kasvaa, sillä vanhemmathan ovat lastensa asiantuntijoita. Sama vaikutus on myös toiseen suuntaan: kun lapset ovat osallisia päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen, myös vanhempien innokkuus toimintaa kohtaan lisääntyy. Esimerkkitalanne voisi olla, että lapsi on saanut itse suunnitella ja toteuttaa näytelmän päiväkotikavereidensa kanssa. Hän on innoissaan näytelmästä ja kaipaa siihen kotoaan hieman rekvisiittaa. Vanhemmat tuovat tarvittavia välineitä ja tulevat myös ilomielin

katsomaan esityksen. Näin vanhemmat pääsevät osallisiksi päiväkodin arkea yksinkertaisella ja vaivattomalla keinolla.

3.3 Varhaiskasvattajan rooli osallisuuden edistäjänä

Osallisuuspedagogiikan toteuttaminen vaatii kasvattajalta sensitiivisyyttä, läsnäoloa, tilannetajua, tavoitteellisuutta ja havainnointikykyä. Sensitiivisyys on ensiarvoisen tärkeää ja sillä tarkoitetaan herkkyyttä aistia erilaisia tunnetiloja sekä sanallisia ja sanattomia viestejä ja myös vastata niihin. Kasvattajan itsereflektio on aina lähtökohdana osallisuuden toteutumiselle. Kasvattajien tulisi unohtaa turha kiire ja keskittyä enemmän aitoon läsnäoloon ja kohtaamiseen. Kasvattajalta vaaditaan kykyä tarttua aloitteisiin ja ideoihin sekä kykyä heittäytyä tilanteisiin. Myös innostuneisuutta ja hyvää kuuntelutaitoa tarvitaan. Ammatilaiskasvattajan on keskeistä pohtia omia toimintamallejaan ja niiden tarkoituksenmukaisuutta. (Heikka ym. 2014, 72-73.)

Kun tarkastellaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen lapsia osallistavia toimintakäytäntöjä, on aina huomioitava kasvattajien ammattitaito ja näkemykset. Se on erityisen tärkeää siksi, että lasten osallisuus toteutuu tai estyy nimenomaan näissä päivittäisissä lasten ja kasvattajien kohtaamisissa ja vuorovaikutustilanteissa. Aikuisten tehtävänä on toimia lasten osallisuuden mahdollistajana. (Heikka ym. 2014, 17.) Varhaiskasvattajan on tärkeä pohtia, ovatko hänen lapsille asettamansa säännöt todella tarpeellisia tai löytyykö niille jokin pedagoginen merkitys (Kataja 2018b). Kasvattaja joutuu lasten osallisuutta edistäessään astumaan mukavuusalueensa ulkopuolelle ja omaksumaan uudenlaisen kasvatustavan, jossa toimintaa ohjataan lasten lähtökohdista käsin ja lumoudutaan lapsesta sekä hänen ideoistaan (Kataja 2018c).

Ensisijaisesti vastuu osallisuuden toteutumisesta on varhaiskasvatuksen ammattilaisilla. Päiväkodin henkilökunnan on pyrittävä edistämään niin lasten kuin vanhempien osallisuutta päivähoidon suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin liittyvissä asioissa. Henkilöstön tehtävänä on siis luoda sisällölliset ja rakenteelliset edellytykset vanhempien osallisuuden toteuttamiselle varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvattajalta vanhempien kannustaminen osallisuuteen vaatii aloitteellisuutta ja vastavuoroisuutta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25-26.)

3.4 Yhteisöllisyyden merkitys osallisuudessa

Yhteisöllisyys on yksi tärkeä tekijä osallisuuden tunteen luomisessa. Yksilöt luovat yhteisön, jossa he toimivat yhdessä yhteisen tehtävän tai päämäärän saavuttamiseksi. Varhaiskasvatuksessa yhteisenä päämääränä on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen. Huoltajat sekä varhaiskasvatuksen henkilöstö pyrkivät yhdessä parhaansa mukaan toimimaan lapsen edun mukaisesti. Yhteisön pelkkä olemassaolo ei kuitenkaan takaa yhteisöllisyyden toteutumista. Yhteisöllisyyden syntymiseen vaaditaan jäsenten keskinäistä luottamusta, avointa kommunikaatiota, vuorovaikutusta sekä osallistumista. Yksilöiden tunteet ovat keskeisessä roolissa yhteisöllisyyden kehittymisen kannalta. Vain jos yksilö todella kokee olevansa osa yhteisöä sekä tuntee olevansa yhteisössä tarpeellinen, hyväksytty ja arvokas jäsen, niin yhteisöllisyyden määritelmä täyttyy. (Edu.fi – opettajan verkkopalvelu www-sivut 2018.)

4 KASVATUSYHTEISTYÖ

Vanhempien osallisuuteen liittyy hyvin tiiviisti termi kasvatusyhteistyö. Kasvatusyhteistyö lisää vanhempien osallisuutta ja vanhempien osallisuus taas on merkittävässä roolissa kasvatusyhteistyötä tehdessä. Yhteistyötä huoltajien kanssa voidaankin pitää yhtenä varhaiskasvatuksen tärkeimpänä perustana. Tätä huoltajien ja henkilöstön välistä yhteistyötä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi tai nykyään käytetään termiä kasvatusyhteistyö. Kasvatusyhteistyön tavoite on, että huoltajat ja henkilöstö sitoutuvat yhdessä lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Kasvatusyhteistyö vaatii molemminpuolista luottamusta ja kunnioitusta sekä tasa-arvoista vuorovaikutusta. (Ahonen 2017, 123.)

Kasvatuskumppanuusperustainen yhteistyö lähtee aina lapsen tarpeista ja hänen etunsa toteutumisesta. Tavoitteena on, että lapsi tulee nähdyksi, ymmärretyksi ja

kannatelluksi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17.) Laadukas yhteistyö vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välillä tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvan lapsen elämän keskeisimmät toimintaympäristöt ovat yleensä koti ja päivähoitopaikka. Koti ja päiväkoti eroavat ympäristönsä puolesta toisistaan melko paljon. Yleisesti elämä kotona on vähemmän strukturoitua, kun taas päiväkodissa painottuu pedagoginen toiminta. Vaikka toimintaympäristöt ovatkin hyvin erilaiset, niiden tulisi siitä huolimatta osoittaa lapselle, että niissä vallitsevat pohjimmiltaan samanlaiset arvot ja näkemykset lapsen edusta. Keskustelemalla yhteisistä arvoista ja tavoitteista saavutetaan johdonmukaisuus, jota lapsi elämässään tarvitsee. (Ahonen 2017, 123.)

Varhaiskasvatuksen kentällä perheitä ei enää nähdä vain kohteina, joille tuotetaan palveluita ulkoapäin – vaan heidät nähdään toimijoina ja vanhemmat omien lastensa asioiden asiantuntijoina. Ensisijainen kasvatusvastuu ja -oikeus on lapsen vanhemmilla. (Keskinen & Virjonen 2004, 81.) Varhaiskasvatuksen tavoitteet, toiminnot tavoitteiden toteuttamiseksi, henkilöstön koulutukset ja määrä sekä lapsiryhmäkoot ovat tietoa, johon vanhemmilla on aina oikeus. Vanhemmilla on myös oikeus tietää, miten eri pedagogisiin painotuksiin keskittyneet päiväkodit käytännössä toteuttavat toimintaansa tavoitteiden saavuttamiseksi. (Heinonen ym. 2016, 36.)

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteet. Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön luottamus rakentuu asteittain, kun he tutustuvat toisiinsa paremmin. Keskustelujen sisällöt muuttuvat syvällisemmiksi sekä monipuolisimmiksi ajan myötä. Ensimmäiset merkittävät tapahtumat kasvatusyhteistyön rakentumiselle ovat tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu. Lapsen ja vanhempien vastaanottamisella on tärkeä merkitys yhteistyön aloittamisen kannalta ja jatkossa yhteistyötä ylläpidetään päivittäisissä kohtaamisissa. Myös vasu-keskustelut sekä lapsen tuen tarpeesta syntyneet keskustelut ovat huomattava osa kasvatuskumppanuutta. Kun yhteistyö on rakennettu hyvälle pohjalle, se on sujuvaa ja toimivaa myös haasteellisia tilanteita kohdatessa. (Heinonen ym. 2016, 225-226.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKOHDE

Tutkimukseni tarkoituksena on kartoittaa päiväkotia Onnimannin vanhempien käsityksiä heidän osallisuutensa toteutumisesta lapsensa päivähoidon liittyvissä asioissa. Tavoitteena on kerätä päiväkodin henkilökunnalle tietoa lasten vanhempien kokemuksista ja mielipiteistä osallisuutta, yhteistyötä sekä yhteisöllisyyttä koskien. Vanhempien osallisuutta edistävä kehittäminen jää päiväkodin henkilöstölle itselleen ja rajaan sen pois opinnäytetyöstäni. Päiväkodin henkilöstö saa opinnäytetyöni pohjalta viitteitä siihen, millaisten asioiden kohdalla vanhempien osallisuuden lisäämistä tulisi etenkin huomioida ja mihin suuntaan osallisuutta kannattaisi lähteä tulevaisuudessa viemään.

Opinnäytetyöni tutkimuskohteena toimii päiväkotia Onnimanni, joka sijaitsee Säkylässä. Onnimannissa toimii kolme lapsiryhmää, joissa kussakin on neljätoista lasta: Puput 3-4-vuotiaat, Nallet 5-vuotiaat ja Kurret 6-vuotiaat. Nallet-ryhmään voidaan sijoittaa myös erityistä tukea tarvitsevia 3-6-vuotiaita lapsia. Tällä hetkellä asiakasperheitä päiväkodilla on 31 ja lapsia 39. Päiväkotia tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen toimintaan ja liikkumiseen muun muassa pihan, lähiympäristön metsien sekä liikuntasalin kautta. Päiväkodissa on päivittäin ohjattua toimintaa sekä kokoryhmällä että pienryhmissä. Lisäksi lapsilla on mahdollisuus leikkiin, liikuntaan ja kaverisuhteiden vaalimiseen. Samassa pihapiirissä päiväkodin kanssa on Länsi-Säkylän toimintakeskus.

Päiväkotia Onnimannin toiminnan perustana on avoin yhteistyö vanhempien kanssa. Kotikasvatusta tuetaan sekä täydennetään ja lapsia ohjataan yhteistoimintaan sekä sosiaalisuuteen. Päiväkotia Onnimannissa toimii vanhempainyhdistys nimeltään Onneli ry. Sen tavoitteena on muun muassa edistää lasten vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välistä yhteistyötä sekä tukea koteja ja päiväkotia lasten kasvatustyössä.

Päiväkotia Onnimannin väki on käsitellyt osallisuusteemaa Opetushallituksen julkaisemien videoiden kautta. Osallisuutta on käsitelty lähinnä vain lasten osallistamisen näkökulmasta videoiden herättämän keskustelun ja pohdinnan kautta

muutamissa viikkopalavereissa. Osallisuusteeman myötä myös tämä minun vanhempien osallisuutta koskeva opinnäytetyöideani otettiin siellä vastaan positiivisin mielin. Opinnäytetyöni kautta päiväkodin henkilökunta saa tietoonsa vanhempien kokemuksia heidän osallisuutensa toteutumisesta. Päiväkotiyhteistyö hyötyy tutkimuksestani erityisesti sitä kautta saamansa palautteen kannalta. Harvoin päiväkodin henkilökunnalla on itse aikaa suunnitella ja toteuttaa vanhemmille tämän tyyppisiä kyselyitä. Opinnäytetyöni ei vaadi päiväkodin henkilökunnalta juuri minkäänlaisia resursseja. Ainoa mitä henkilökunnalta toivon on kyselylomakkeen toimittaminen vanhemmille sekä vanhempien motivointi ja muistuttaminen kyselyyn vastaamiseen.

6 AINEISTONHANKINTA JA TULOSTEN ANALYSOINTI

6.1 Aiheen valinta ja tutkimusprosessin eteneminen

Opinnäytetyöni aiheena on vanhempien osallisuuden kokemukset lapsensa päivähoidossa. Varhaiskasvatuksen kentällä vanhempien osallisuutta on lasten osallisuuden ohessa pyritty korostamaan entistä enemmän. Siitä syystä koen sen ajankohtaisena ja kiinnostavana opinnäytetyön aiheena. Löysin yhteistyökumppanin, joka innostui aiheesta ja pääsin toteuttamaan tutkimusta siihen liittyen.

Tutkimusprosessi lähti liikkeelle maaliskuussa 2018, kun sain yhteydenoton opinnäytetyöaiheestani kiinnostuneelta päiväkodilta. Säkylän päiväkotiyhteistyö Onnimanni osoitti mielenkiintonsa ehdottamaani aihetta kohtaan ja kävin esittelemässä aiheeni päiväkodin henkilökunnalle. Muutaman kuukauden ajan työstin opinnäytetyöni teoriaosuutta ja suunnittelin kyselylomaketta vanhemmille. Kyselylomake (Liite 2) saatekirjeineen (Liite 1) ja siihen itse piirtämieni kuvien kera lähetettiin vanhemmille ryhmien lastentarhanopettajien toimesta sähköpostitse 21. toukokuuta ja vastausaikaa annettiin viisi arkipäivää. Silloin vastauksia saatiin 17 kappaletta ja koin tarpeelliseksi lähettää vanhemmille vielä muistutuksen kyselyyn vastaamisesta. Lopulta kyselyyn vastasi 23 huoltajaa. Huoltajille tarjottiin mahdollisuus vastata kyselyyn myös paperilomakkeella, mutta kaikki palautetut lomakkeet olivat täytetty sähköisessä muodossa.

Tulosten analysoinnin aloitin kesäkuussa 2018. Kyselyn toteuttamiseen käyttämäni ohjelma Microsoft Forms laskee ja ilmoittaa kunkin kysymyksen vastausten jakautumisen prosentuaalisesti. Tämän lisäksi kuitenkin siirsin tulokset Excel- taulukkoon kaavioiden tekemistä sekä vertailua varten.

6.2 Tutkimuksen ja analysoinnin kuvaus

Opinnäytetyöni on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, jossa käsitellään ja selvitetään lukumääriä ja prosenttiosuuksia koskevia kysymyksiä. Asioiden kuvaaminen tapahtuu numeerisesti ja tulosten havainnollistaminen toteutetaan taulukoiden ja kuvioiden kautta. (Heikkilä 2008, 16-17.) Kvantitatiivista tutkimusta lähdetään viemään eteenpäin prosessimaisesti vaihe kerrallaan. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää tekijältään tutkittavan ilmiön tuntemista sekä teoriapohjaa. (Kananen 2010, 74-75.) Tämän opinnäytetyön alkuosa luo tutkimukselleni teoreettisen viitekehysten. Viitekehys muodostuu käsiteltävistä aiheista, jotka ovat pääpiirteissään luetteluna varhaiskasvatus, osallisuus sekä kasvatusyhteistyö.

Tiedonkeruumenetelmänä kvantitatiivisessa tutkimuksessa on usein kyselylomake, joka suunnataan tietyille kohderyhmälle. (Kananen 2010, 75.) Tämän tutkimusaineiston hankintamenetelmänä käytän strukturoitua kyselylomaketta. Kyselyssä kysymykset ovat vakoitu eli kohderyhmältä kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. (Vilka 2007, 28.) Kyselyn yksi hyvä puoli on se, että tutkija ei olemuksellaan, läsnäolollaan tai eleillään pääse vaikuttamaan tutkittavien vastauksiin. Lisäksi kyselylomakkeessa on mahdollista esittää enemmän kysymyksiä kuin esimerkiksi haastattelussa ja myös kysymyksiin vastaaminen vie vähemmän aikaa. (Valli 2015, 44-45.) Koin, että verkkokysely on sopiva kohderyhmälle niin iän kuin teknisten laitteiden omistamisen kannalta. Jokaisella kohderyhmään kuuluvalla on siis mahdollisuus vastata kyselyyn netissä, mutta annoin mahdollisuuden vastata myös paperilomakkeella tarvittaessa. Verkkokyselyn etuina ovat sen visuaalisuus, nopeus sekä taloudellisuus (Valli 2015, 47).

Kyselylomake (Liite 2) on laadittu niin, että sen alussa on muutama monivalintakysymys sekä avoin kysymys vastaajien taustatietoja kartoittamaan. Monivalintakysymykset antavat vastaajille valmiit vastausvaihtoehdot, joista he valitsevat sopivimman (Vilka 2007, 67). Avoimet kysymykset eivät rajoita vastaamista ollenkaan, siksi ne toimivat paremmin vain selkeiden faktatietojen kysymiseen. Varsinaiset tutkimusongelmaan vastaavat kysymykset ovat suljettuja monivalintakysymyksiä, joihin vastataan Likertin asteikolla. Likertin asteikko on todella käytetty järjestysasteikko mielipideväittämissä. Sen perusidea on, että asteikon keskikohdasta toiseen suuntaan samanmielisyys kasvaa ja toiseen suuntaan samanmielisyys taas vähenee. (Vilka 2007, 46.) Asteikon keskelle on hyvä sijoittaa vaihtoehto ”en osaa sanoa”, sillä se sulkee pois pakkovastaamisen tilanteessa, jossa vastaajalla ei ole asiasta mielipidettä (Valli 2015, 57). Lisäksi lopussa annetaan vastaajille mahdollisuus kirjoittaa vapaasti ajatuksiaan osallisuuteen liittyen. Kysymykset on jaoteltu lomakkeelle teemoittain, jotta vastaaminen kyselyyn olisi selkeämpää.

Tutkimus kohdistuu perusjoukkoon eli päiväkotien Onnimannin lasten vanhempiin. Kysely osoitetaan jokaiselle tämän perusjoukon edustajalle. Aineiston analyysiin käytän suoria jakaumia sekä ristiintaulukointia. Tutkimuksen tavoitteena on kuvata vanhempien käsityksiä heidän osallisuutensa toteutumisesta, joten edellä mainitut analyysimenetelmät ovat riittäviä tälle tutkimukselle. Suorat jakaumat kertovat, miten yksittäisen kysymyksen vastaukset jakautuvat eri vastausvaihtoehtojen kesken. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tulokset esitetään aina prosenttilukuina, jotta ne on mahdollista yleistää perusjoukkoon. Ristiintaulukointi on tutkimustulosten yksinkertaisin havainnollistamis- ja tulkitsemiskeino suoran jakauman lisäksi. Suora jakauma tarkastelee yhtä muuttujaa kerrallaan eli kysymystä ja sen eri vastausvaihtoehtojen saamia määriä. Ristiintaulukointi taas tarkastelee samanaikaisesti kahta kysymystä ja niiden välistä riippuvuussuhdetta. (Kananen 2010, 104-106.) Tämän avulla saadaan tietoa muun muassa siitä, miten äitien ja isien näkemykset eroavat toisistaan.

Tuotoksena on tutkimusraportti, jossa analysoin ja avaen tuloksia päiväkodin henkilökunnan hyödynnettäväksi jatkossa. Tulosten perusteella päiväkotia saa palautetta toiminnastaan ja siitä, mikä toimii ja missä nähdään puutteita. Päiväkodin

henkilökunta voi lähteä kehittämään toimintaansa yhä enemmän vanhempia osallistavaan suuntaan. Vanhempien täyttämät kyselylomakkeet palautetaan anonymisti ja ne tulevat vain minulle luettaviksi. Tunnistetiedot ovat tarkempaa analysointia varten. Vanhemmille kerrotaan, että lomakkeet tulevat vain minun käyttööni opinnäytetyötä varten ja ne käsitellään luottamuksellisesti.

6.3 Tutkimuskysymykset

Tutkimusprosessi käynnistyy tutkimusongelman määrittelystä. Tutkimusongelmasta johdetaan tutkimuskysymykset, joihin hankittu aineisto vastaa. (Kananen 2010, 75.) Opinnäytetyötäni eteenpäin vieviä keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat: Millaisena vanhemmat kokevat oman osallisuutensa päiväkotit Onnimannissa? Kuinka hyvin vanhempien osallisuus toteutuu heidän kokemuksensa mukaan päiväkodin päivittäisessä toiminnassa sekä sen toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa? Onko vanhemmilla mahdollisuus päästä vaikuttamaan asioihin? Kuinka yhteistyö ja tiedonvaihto päiväkodin kanssa sujuu? Kokevatko vanhemmat olevansa osa päiväkotiyhteisöä?

6.4 Kyselyn teemat

Kyselyn tarkoituksena on selvittää vanhempien käsityksiä siitä, miten heidän osallisuutensa toteutuu lapsensa päivähoitoon liittyvissä asioissa. Osallisuus on moniulotteinen käsite, johon voidaan liittää monia varhaiskasvatuksessa tärkeänä pidettyjä osa-alueita tai teemoja. Jaottelin kyselylomakkeen (Liite 2) kysymykset viiden eri osa-alueen alle. Vanhempien osallisuuden kokemukseen vaikuttaa merkittävästi jo päivähoito aloituksen sujuminen. Päivähoidon aloitus ja tiedonkulku ovatkin kyselylomakkeen ensimmäinen teema, jonka alle muotoutui kahdeksan ensimmäistä kysymystä. Varhaiskasvatuksessa suuressa roolissa on arki ja sen sujuminen. Toisena teemana on siis päivähoito arki, joita seuraavat yhdeksän kysymystä koskevat. Vaikuttaminen on kolmas teema ja sen tarkoituksena on selvittää, saavatko vanhemmat tilaisuuksia osallistua päiväkodin toimintaan kokonaisvaltaisesti tai ovatko he edes kiinnostuneita vaikuttamaan päivähoito sisällöön. Tämän teeman alle sijoittuvat seuraavat kymmenen kysymystä. Neljäs teema on yhteistyö, jolla on

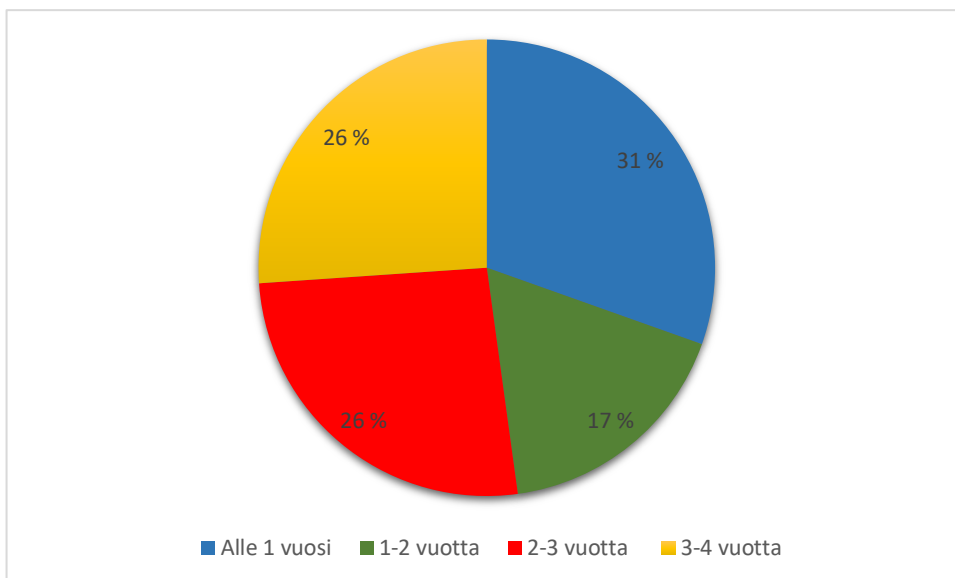
tärkeä merkitys osallisuuden kokemuksen kannalta. Yhteistyötä käsittelevät kymmenen kysymystä selvittävät vanhempien käsityksiä yhteistyön sujuvuudesta päiväkodin henkilökunnan kanssa. Viimeinen eli viides teema käsittelee kahdeksan kysymyksen kautta yhteisöllisyyden tunnetta päiväkodissa. Yhteensä kysymyksiä kyselylomakkeelle muodostui lopulta 45. Keskimäärin näiden kysymysten vastaamiseen kului huoltajilta aikaa yhdeksän minuuttia.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Taustatiedot

Kyselyyn vastasi kaksikymmentäkolme Onnimannin lasten vanhemmista, joka on 38% kaikista vanhemmista. Kyselylomakkeen (Liite 2) saatekirjeessä (Liite 1) pyysin molempia lapsen huoltajia vastaamaan kyselyyn erikseen. Taustatietojen perusteella kuitenkin ainoastaan yhdestä perheestä vastasi molemmat vanhemmat. Tämä tarkoittaa samalla sitä, että kokonaisuudessaan 73% perheistä vastasi kyselyyn. Kyselylomakkeen taustatiedoista selvitin asioita kuten kyselyn täyttäjän, hoidossa olevien lasten lukumäärän ja päiväkotiryhmän sekä perheen asiakkuuden keston kyseiseen päiväkotiin.

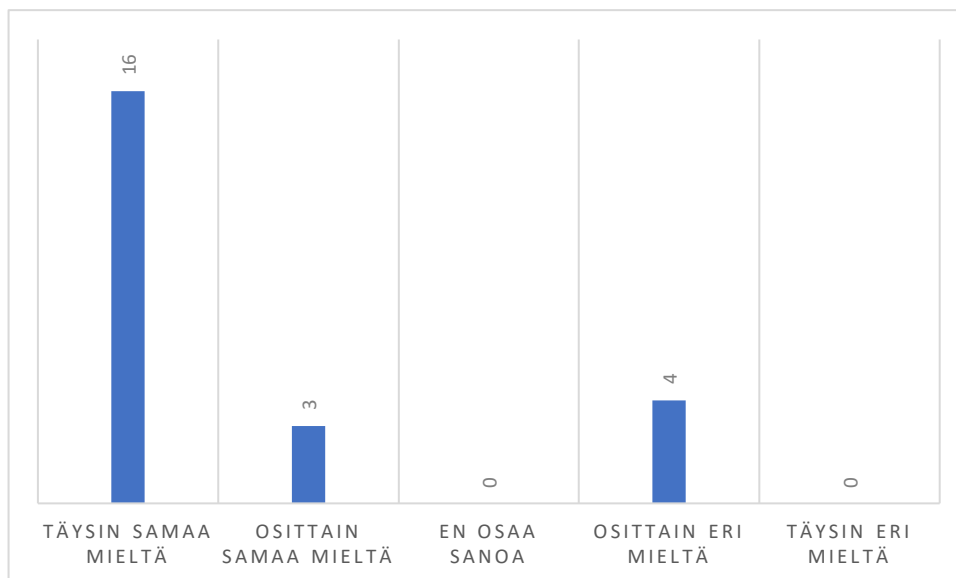
Kyselyyn vastaajista 57% (n 13) oli äitejä, 39% (n 9) isiä ja 4% (n 1) muita huoltajia. Kahdestakymmenestäkolmesta vastaajasta 74% oli vain yksi lapsi ja loppuilla 26% oli kaksi lasta hoidossa Onnimannin päiväkodissa. Nallejen ryhmän vanhemmista vastaajia oli eniten eli 43%, Pupuilta 33% ja Kurreilta 23%. Asiakkuuksien kestot Onnimannin päiväkotiin jakautuivat vastaajien kesken melko tasaisesti. Eniten vastauksia tuli perheistä, joissa asiakkuus on kestänyt alle vuoden eli 31%. 1-2 vuoden asiakkuutta edusti 17%, 2-3 vuoden 26% ja 3-4 vuoden toiset 26% vastaajista. (Kuvio 1)

Kuvio 1: Vastaajien asiakkuuksien kestot vuosina

7.2 Päivähoidon aloitus ja tiedonkulku

Päivähoidon aloitusta käsittelevät kysymykset koskivat päivähoidon aloituksen sujuvuutta, vanhempien odotusten ja toiveiden täyttymistä ja riittävän tuen saantia. Vastaajista noin 70% (n 16) oli täysin samaa mieltä näiden ensimmäisen kolmen kysymyksen kohdalla. Tämä tarkoittaa, että heidän mukaansa aloitus sujui hyvin, toiveita ja odotuksia kuunneltiin ja tukea saatiin riittävästi. Huoltajista 13% (n 3) vastasi, että olivat osittain samaa mieltä ja 17% (n 4) vastasi olevansa osittain eri mieltä siitä, että saivat tukea päiväkodin henkilökunnalta riittävästi. Tämä osoittaa, että osa vanhemmista koki kaivanneensa vielä enemmän tukea päivähoidon ammattilaisilta aloitusvaiheessa, mutta ketään vastaajista ei kuitenkaan ollut täysin tyytymätön tuen määrään. (Kuvio 2)

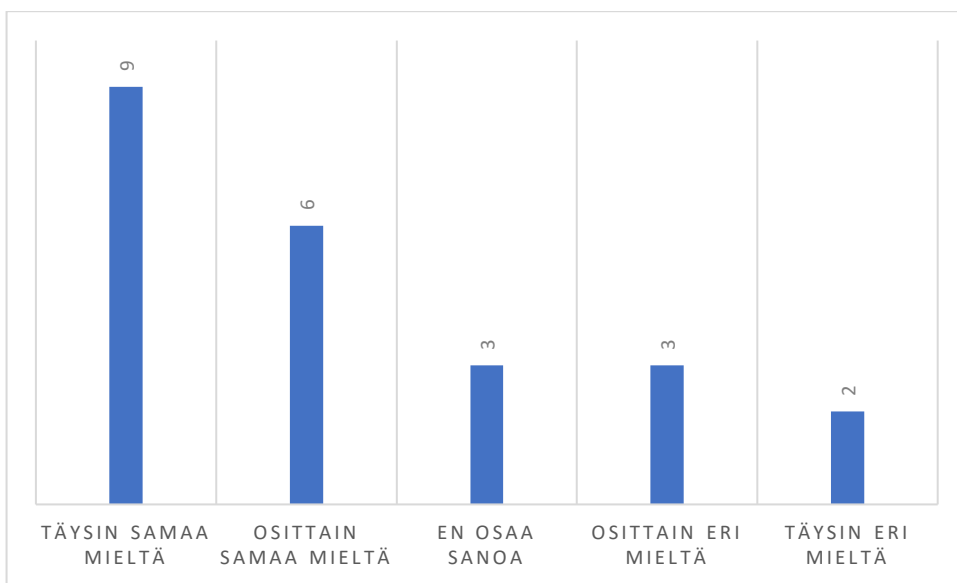

Kuvio 2: ”Sain riittävästi tukea päiväkodin henkilökunnalta päivähoiton aloitusvaiheessa.”

Kaskela ja Kekkonen (2006, 26) kirjoittavat siitä, kuinka tärkeää on luoda heti päivähoitosuhteen alussa luottamussuhde vanhempiin. Tämä tapahtuu tiedustelemalla ja kuuntelemalla vanhempien odotuksia ja tarpeita sekä aidosti huomioimalla ne ja vastaamalla niihin parhaansa mukaan. Vanhemmille lapsen päivähoiton aloitus etenkin ensimmäisen lapsen kohdalla on iso asia siinä missä se on suuri juttu myös lapselle itselleen. Vanhemmille tulee paljon uutta tietoa ja muutoksia arjen kulkuun. Siksi päiväkodin henkilökunnan tuki päivähoiton aloitusvaiheessa on ensiarvoisen tärkeää. Se vahvistaa tulevaa yhteistyötä läpi lapsen varhaiskasvatusajan.

Tiedon kulkemisen sekä jakamisen puolin ja toisin tulee olla sujuvaa. Näin vanhempien osallisuus päiväkodin arkeen kasvaa ja myös päiväkodin henkilökunta saa arvokasta tietoa lapsesta. Muutama vanhempi eli 9% (n 2) koki, että päivittäisissä kohtaamistilanteissa tiedonkulku kaipaa hieman parannusta. Loput 91% (n 21) vanhemmista taas pitivät tiedonkulkua näissä tilanteissa toimivana tai ainakin jokseenkin toimivana. Noin puolet eli 52% (n 12) vanhemmista koki, että tiedonkulku netin välityksellä on täysin toimivaa ja lisäksi 26% (n 6) koki sen olevan osittain toimivaa. Huoltajat ovat siis pääosin tyytyväisiä tiedonkulun toimivuuteen Onnimannin päiväkodissa. 66 % (n 15) kyselyyn vastaajista sai mielestään tarpeeksi tietoa lapsen puuhista viikkojen ajalta. Loput haluaisivat kuulla vielä lisää arjen tapahtumista.

Kyselyn tulokset kertovat, että suuri osa, 48% (n 11) vanhemmista kokee saavansa arjesta riittävää dokumentointia askartelujen kautta ja 35% (n 8) kaipaa hieman lisää vastattuaan olevansa osittain samaa mieltä asiasta. Loput tahtoisivat vielä enemmän nähdä lasten taiteellisia tuotoksia, jotka avaisivat päivähoiton arkipuuhia vanhemmille. Valokuvien kautta arjen näkyväksi tuomiseen taas puolestaan isompi osa, 48% (n 11) vanhemmista kaipasi edes jonkin asteista kohennusta. Kaksi vastaajista oli täysin eri mieltä siitä, että arki on tuotu hyvin näkyväksi vanhemmille valokuvien kautta. (Kuvio 3) Valokuvat ovat helppo ja kätevä tapa havainnollistaa vanhemmille päiväkodin ja heidän lastensa arkea. Valokuvien kautta toiminnan dokumentoiminen on tänä päivänä melko vaivatonta sähköisten työvälineiden avulla. Vanhemmat saavat talteen ihania muistoja ja pääsevät seuraamaan lastensa kehitysvaiheita myös valokuvien kautta.

Kuvio 3: ”Päiväkodin arki tehdään meille vanhemmille hyvin näkyväksi valokuvien kautta.”

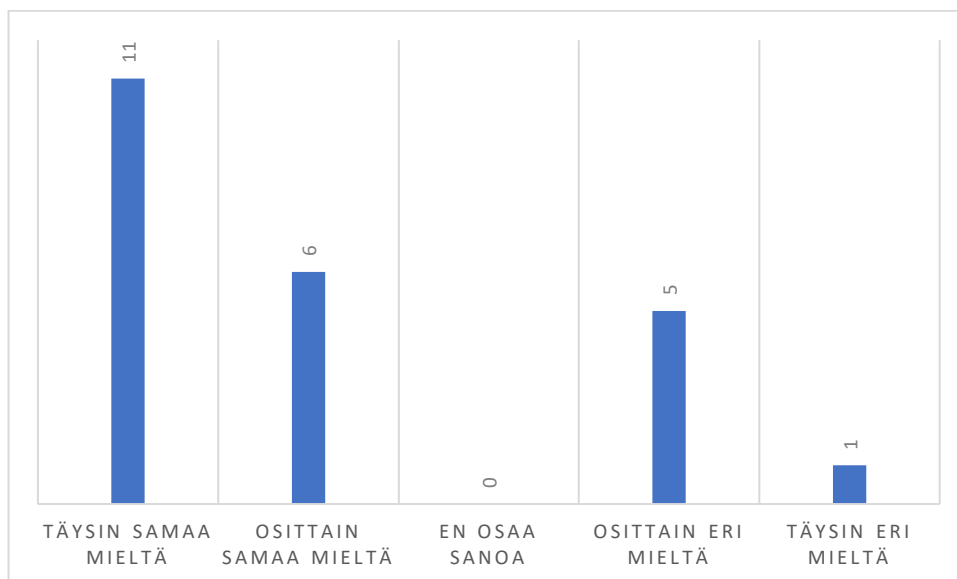
7.3 Päivähoiton arki

Vanhemmat pääsevät osaksi päivähoiton arkea, kun heille jaetaan tietoa lapsen päivän tärkeistä tapahtumista. Lisäksi se, että vanhempien toiveita arjen toimintoihin eli esimerkiksi lapsen päivälepoon ja ruokailuun liittyen kuunnellaan ja arvostetaan tuo vanhemmat merkittäviksi vaikuttajiksi päiväkodin arkeen. Selkeä enemmistö eli 92%

(n 21) vastaajista koki, että päivittäisissä kohtaamistilanteissa on ihan riittävästi aikaa keskustelulle henkilökunnan kanssa. Kyselyssä halusin lisäksi selvittää, kuinka hyvin vanhemmat kokevat tulevansa huomioiduksi lasten tuonti- ja hakutilanteissa henkilökunnan toimesta. 83% (n 13, n 6) enemmistö oli täysin tai osittain samaa mieltä, että lapsen tuontitilanteessa heidät huomioidaan hyvin. Hieman suurempi 87% (n 15, n 5) osuus huoltajista koki lapsen hakutilanteissa tapahtuvan huomioimisen olevan hyvää tai vähintäänkin riittävää. Kyselystä selviää, että henkilökunnalla on mahdollisesti enemmän aikaa keskustella vanhempien kanssa sekä ylipäätään huomioida vanhemmat paremmin lasten hakutilanteissa kuin tuontitilanteissa. Tämä on ymmärrettävää, sillä henkilökunnalla saattaa olla jo paljon tekemistä paikalla olevien lasten tai esimerkiksi aamupalan jakamisen parissa. Vastaavasti myös vanhemmilla saattaa olla aamuisin jo kiire töihin ja näin ollen huomioinniksi riittävät iloinen hymy ja tervehdykset. Hakutilanteissa jää usein enemmän aikaa keskustelulle päivän tapahtumista ja täten vanhempien huomiointikin nousee paremmalle tasolle. Kaskela ja Kekkonen (2006, 26) korostavat päivittäisten lasten tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvien kohtaamisten tärkeyttä. Näiden kohtaamisten kautta vanhemmat saavat tuntea, että he eivät jää paitsi lapsensa elämän ja arjen merkityksellisistä kokemuksista.

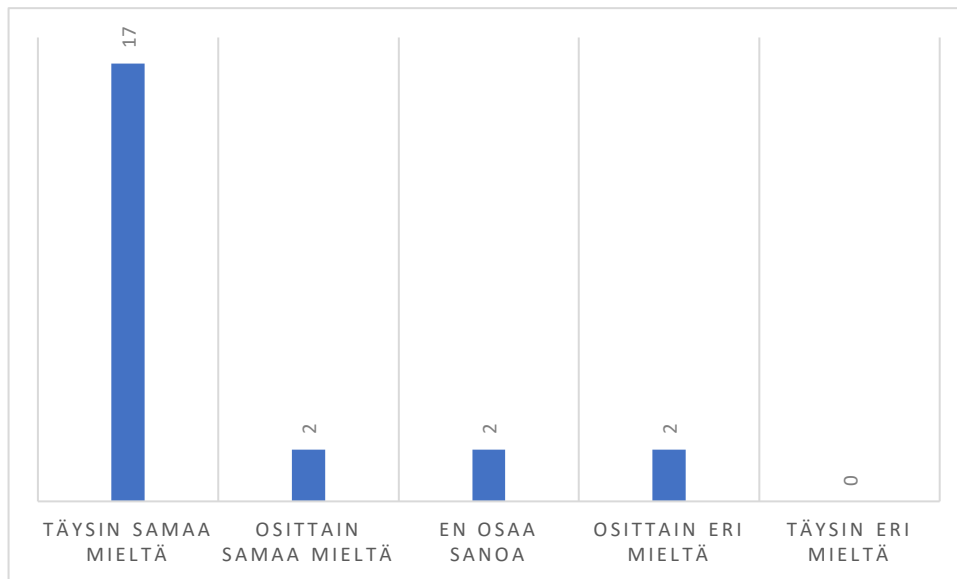
Osana päivittäisiä kohtaamisia on lapsen päivän kuulumisten vaihto vanhempien kanssa. Tämän kysymyksen kohdalla vanhempien mielipiteet jakaantuivat. 48% (n 11) eli hieman alle puolet olivat sitä mieltä, että lapsen päivästä kerrotaan heille täysin riittävästi. Loput 52% (n 12) vastaajista taas ajattelivat, että tässä on parantamisen varaa ainakin vähän ja osan mielestä vähän enemmänkin. (Kuvio 4) Toisia vanhempia kiinnostaa kuulla lapsensa päivästä kaikki mahdollinen, kun taas toiselle riittää vain tieto siitä, miten lapsi on syönyt ja nukkunut. Tässä tilanteessa varhaiskasvattajan tehtävä on lukea vanhempaa ja tulkita millainen informaatio kullekin vanhemmalle on tarpeen. Jos vanhempaa on vaikea tulkita, niin voi myös suoraan kysyä vanhemmalta, mitä hän lapsensa päivästä toivoisi kuulevansa. Päivittäisten kuulumisten kertomisella on merkitystä myös sen kannalta, että vanhemmat pystyvät paremmin vastaamaan lapsensa tarpeisiin kotona hoitopäivän jälkeen. Jos lapsi ei ole esimerkiksi nukkunut päiväkodissa päiväunia niin on selvää, että se voi vaikuttaa yönulle menemiseen kotona. Vastaavasti myös vanhempien on hyvä kertoa kotona tapahtuvista muutoksista

ja huomioista, jotta päiväkodissa voidaan pyrkiä vastamaan lapsen tarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla.

Kuvio 4: ”Minulle kerrotaan lapseni päivästä riittävästi.”

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) korostetaan vanhempien ja varhaiskasvattajien välisen yhteistyön merkitystä. He sitoutuvat yhdessä tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Molemminpuolinen arvostus ja tiedonvaihto ovat tärkeässä roolissa. Lapsen kasvaminen ja laaja-alainen oppiminen tapahtuu arjessa, joten pienienkin arkisten seikkojen huomiointi on olennaista lapsen hyvinvoinnin kannalta. Vastaajista 74% (n 17) koki päiväkodin henkilökunnan kuuntelevan ja arvostavan heidän mielipiteitään sekä toiveitaan lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyen aivan täysin. (Kuvio 5)

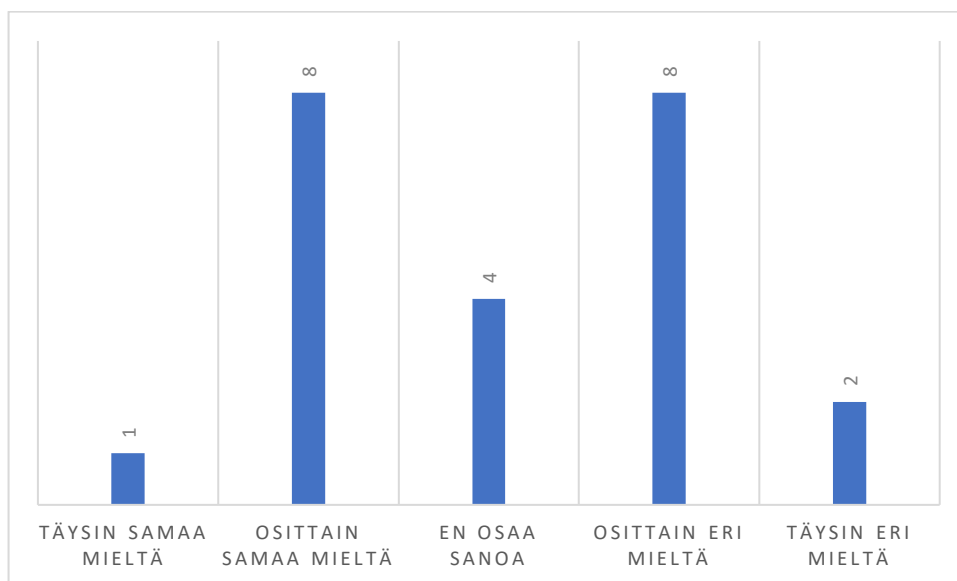
Kuvio 5: ”Päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja arvostaa mielipiteitäni ja toiveitani lapseni hoitoon ja kasvatukseen liittyen.”

Selvä enemmistö 80% molemmiin puolin oli sitä mieltä, että heidän mielipiteitään ja toiveitaan arvostetaan niin lapsen ruokailuun, päivälepoon, ulkoiluun kuin vaatetukseen liittyvien seikkojen suhteen. Näihin neljään arkiseen seikkaan vanhemmat kokivat voivansa vaikuttaa ilmaisemalla toiveensa, joita sitten henkilökunnan toimesta aidosti kuunneltiin ja arvostettiin. Muutama vastaaja (n 2) oli osittain eri mieltä siitä, että heidän toiveitaan päivälevon suhteen kuunnellaan. Myös pieni osa (n 4) huoltajista koki olevansa osittain tai täysin eri mieltä siitä, että lapsen vaatetukseen liittyvät toiveet otetaan hyvin huomioon. Nämä vastaukset siis osoittavat, että muutama vanhempi toivoo vielä mielipiteidensä parempaa huomioimista lapsensa päiväuniin ja pukeutumiseen liittyvissä seikoissa. Pääosin vanhemmat ovat kuitenkin oikein tyytyväisiä näiden asioiden huomiointiin päiväkodin toimesta.

7.4 Vaikuttaminen

Keskeinen osa vanhempien osallisuutta on, että vanhemmat kokevat voivansa halutessaan päästä vaikuttamaan päivähoiton suunnitteluun, toimintaan sekä arviointiin. Ylipäättään tunne siitä, että vanhempi pääsee vaikuttamaan oman lapsensa arjen yhteen keskeisimmistä osa-alueista eli päiväkodin toimintaan, on jo merkittävä osallisuutta edistävä tekijä. Osa vanhemmista kuitenkin kokee, että aktiivinen päivähoiton sisältöön vaikuttaminen ei heidän mielestään ole tarpeen. Kysymys siitä,

haluaako vanhempi aktiivisesti vaikuttaa siihen, mitä päiväkodissa tehdään, jakoi tasaisesti mielipiteet. Huoltajista vain muutama valitsi vastausvaihtoehtojen ääripäät eli täysin samaa mieltä (n 1) ja täysin eri mieltä (n 2) ja osa (n 4) taas ei osannut sanoa haluavatko he edes päästä aktiivisesti vaikuttamaan päiväkodin toimintaan. Osittain samaa mieltä olevat vanhemmat (n 8) sekä osittain eri mieltä olevat vanhemmat (n 8) luultavasti kokivat, että tahtoisivat jollain tavoilla olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa päiväkodin arkea. Toiset hieman aktiivisemmin ja toiset taas eivät niin kovin aktiivisesti. Vastauksia tarkastellessani tein seuraavanlaisen huomion: aktiivisen vaikuttamisen tahtoa oli enemmän ja useammin isien kuin äitien keskuudessa. Kyselyyn vastanneista isistä, joita oli kaiken kaikkiaan yhdeksän, yksi oli täysin samaa mieltä, että tahtoo aktiivisesti vaikuttaa päivähoidon sisältöön ja neljä osittain samaa mieltä vaikutuksen tahdosta. Vastanneista äideistä, joita oli määrällisesti enemmän eli yhteensä kolmetoista, taas vain neljä oli osittain samaa mieltä siitä, että tahtovat vaikuttaa aktiivisesti siihen, mitä päiväkodissa tehdään. (Kuvio 6)

Kuvio 6: ”Haluan aktiivisesti vaikuttaa siihen, mitä päiväkodissa tehdään.”

Aloitteita ja ehdotuksia päiväkodin toimintaan liittyen ei kuitenkaan kukaan vastaajista myöntänyt tekevänsä aktiivisesti. Vastaajista 62% (n 6, n 8) olivat joko osittain tai täysin eri mieltä, että he tekevät aloitteita tai ehdotuksia päiväkodille sen toimintaan liittyen. 30% (n 7) vastaajista ei osannut sanoa onko jokin heidän ehdotuksistaan toteutettu tai uskoisivatko he mahdollisten tulevien ehdotusten toteutuvan

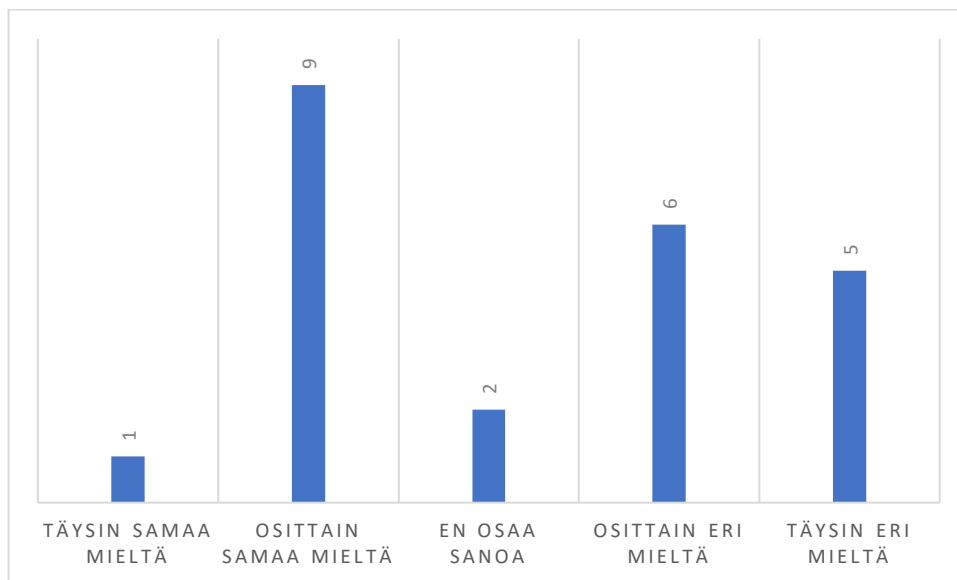
päiväkodissa. Loput vastauksista jakautuivat melko tasaisesti muiden vastausvaihtoehtojen kesken eli vastauksista löytyy jonkun verran hajontaa.

Kysymykset vanhempien vaikutusmahdollisuuksista koskien päiväkodin toiminnan suunnittelua, toimintaan osallistumista sekä palautteen antamista olivat vanhemmille vaikeita vastata, sillä aika moni (30-40%) vanhemmista vastasi näiden kolmen kysymyksen kohdalla vaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Suuri osa eli 38% (n 11) vastaajista koki mahdollisuuden osallistua päiväkodin toiminnan suunnitteluun toteutuvan hyvin tai edes jollain tasolla. Hieman pienempi osa, 26% (n 6) vastaajista koki, että vanhemmille on riittävän hyvin mahdollistettu osallistuminen päiväkodin toimintaan ja arjen hetkiin. Kun taas mahdollisuutta palautteen ja kehitysideoiden antamiseen päiväkodille pidettiin selkeästi parhaiten toimivana, sillä enemmistö, 57% (n 13) vastaajista koki olevansa asiasta täysin tai osittain samaa mieltä.

Vanhemmista vain muutama (n 2) koki, että heillä ei ole tarpeeksi tietoa päiväkodin toimintamalleista, jotta he voisivat osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Suurin osa vastaajista kuitenkin koki, että osallistumisessa ei ole kyse tiedon puutteesta. Pieni osa vastaajista (n 5) ajatteli, että päiväkodin toimintaan on ainakin jokseenkin hankala osallistua. Tämän osallistumisen hankaluuden voisinkin nähdä johtuvan ainakin osittain siitä, että moni huoltaja käy päivätyössä, jolloin itse arkipäivän toimintaan osallistuminen on heille lähes mahdotonta. Päiväkodin toimintaan osallistumattomuuteen vetosi kiireellä useampi vanhempi (n 9). Nykyaikana luodaan kiirettä kaikesta ja paine jatkuvasta suorittamisesta on läsnä arjessa. Kiireentuntu voi saada jotkut vanhemmat potemaan huonoa omatuntoa siitä, ettei heillä ole tarpeeksi aikaa panostaa lastensa päivähoidon sisällön kehittämiseen.

Vanhemmat luottavat usein varhaiskasvattajien ammattitaitoon luoda lapsille turvallinen hyvinvointia edistävä ympäristö. Kysymys siitä tulisiko varhaiskasvatuksen ammattilaisten suunnitella ja toteuttaa päivähoitoa ilman vanhempien osallistumista jakoi huoltajien mielipiteitä. Täysin eri mieltä siitä, että vain ammattilaisten tulisi hoitaa tämä, oli 22% (n 5) vastaajista ja osittain eri mieltä oli 26% (n 6) vastaajista. 39% huoltajista (n 9) valitsi vaihtoehdon osittain samaa mieltä eli he taas näkevät päivähoidon suunnittelun ja toteutuksen olevan lähinnä juurikin varhaiskasvatuksen ammattilaisten tehtävä. (Kuvio 7) Vastausten perusteella

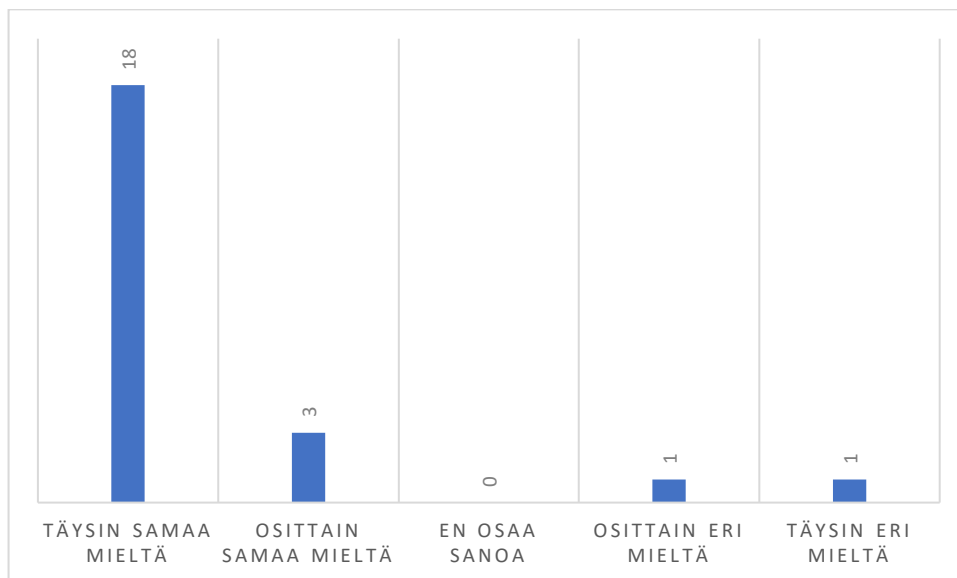
moni vanhemmista ei kuitenkaan halua luovuttaa päivähoiton sisällön suunnittelua ja toteutusta yksin ammattilaisille, vaan myös vanhemmat kokevat siihen osallistumisen edes jossain määrin tärkeänä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016) toteaa, että vanhemmille tulee tarjota mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Kuvio 7: ”Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulisi mielestäni hoitaa päivähoiton suunnittelu ja toteutus ilman vanhempien osallistumista.”

7.5 Yhteistyö

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on perusta koko varhaiskasvatukselle. Ensisijaisesti vastuu toimivan yhteistyön rakentamisesta on päiväkodin henkilöstöllä. Heidän tulee olla aktiivisia ja aloitteellisia – tiedustella vanhempien ajatuksia ja kannustaa vanhempia osallisuuteen. Ahosen (2017, 123) mukaan yhteistyö vaatii molemminpuolista luottamusta sekä kunnioittavaa ja tasa-arvoista vuorovaikutusta henkilöstön ja huoltajien välillä. Ensimmäinen kyselylomakkeen yhteistyötä koskeva kysymys selvittää, sujuuko yhteistyö päiväkodin kanssa vanhempien mielestä hyvin. Selkeä enemmistö, 78% (n 18) piti yhteistyötä päiväkodin kanssa hyvin sujuvana. 13% (n 3) oli osittain samaa mieltä siitä, että yhteistyö sujuu hyvin. Yhdet huoltajat vastasivat olevansa osittain eri mieltä ja täysin eri mieltä yhteistyön sujuvuudesta, mutta tulosten perusteella vahva enemmistö on tyytyväinen yhteistyön laatuun Onnimannin päiväkodissa. (Kuvio 8)

Kuvio 8: ”Yhteistyö päiväkodin kanssa sujuu hyvin.”

Päiväkodin tapahtumiin ja retkiin liittyen kysyttiin: järjestääkö päiväkotiki niitä riittävästi ja suunnitellaanko ja järjestetäänkö ne yhdessä vanhempien kanssa. Kyselyyn vastaajista monet (n 9) oli täysin samaa mieltä ja vastaava määrä (n 9) oli osittain samaa mieltä, että tapahtumia ja retkiä järjestetään päiväkodilla riittävästi. Näin ollen vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä retkien ja muiden tapahtumien määrään. Se suunnitellaanko ja järjestetäänkö retket ja tapahtumat yhdessä vanhempien kanssa oli vanhemmille hieman epäselvää, sillä 35% (n 8) vanhemmista eivät osanneet vastata kysymykseen. ”En osaa sanoa” -vastauksen suosio voi mahdollisesti johtua siitä, että moni vastanneista ei tavallisesti itse osallistu tapahtumien järjestämiseen, mutta heillä ei ole myöskään tietoa siitä osallistuvatko muut vanhemmat. Monet vastaajista, 39% (n 9) koki, että vanhempia ei juurikaan oteta mukaan tapahtumien suunnitteluun. Loput 26% (n 6) ajattelivat, että retket ja tapahtumat järjestetään jonkinlaisessa yhteistyössä vanhempien kanssa.

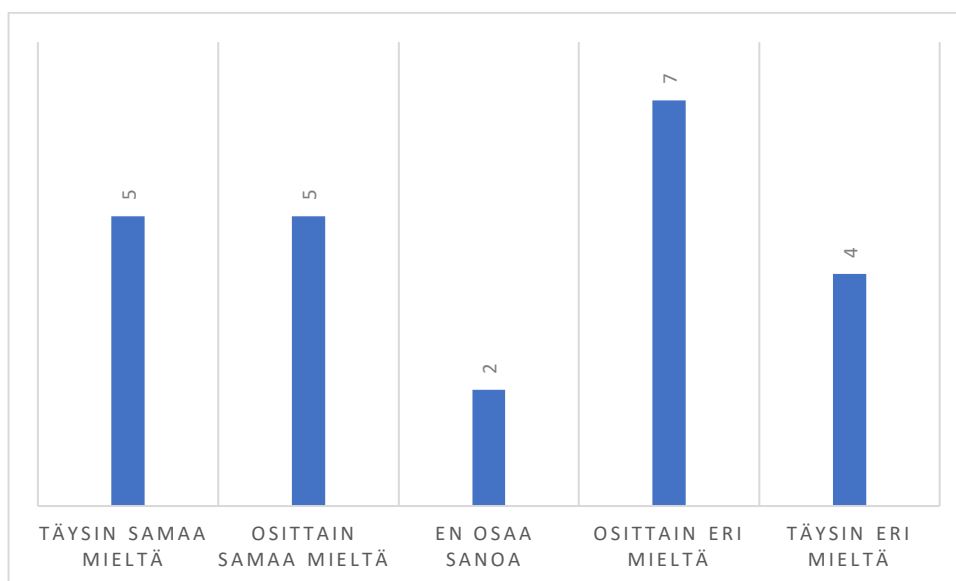
Kyselyssä selvitettiin vanhempien kokemuksia siitä, järjestetäänkö sekä kaikille yhteisiä vanhempainiltoja että kahdenkeskeisiä keskustelutuokioita henkilökunnan kanssa riittävän usein. Vanhempien kokemuksen mukaan paremmin järjestetään kahdenkeskeisiä keskusteluhetkiä henkilökunnan kanssa. Tästä vain murto-osa eli 13% (n 3) oli osittain eri mieltä, mutta loput 87% (n 20) olivat täysin tai osittain tyytyväisiä henkilökunnan kanssa kahden käytävien keskustelujen määrään. Hieman

yli puolet, 56% (n 13) koki myös, että kaikille huoltajille osoitettuja yhteisiä vanhempainiltoja järjestetään riittävästi. Eli suuri osa vastanneista vanhemmista oli melko tyytyväisiä näiden riittävyteen, mutta kyselyn perusteella kaikille yhteisiä vanhempainiltoja voisi silti järjestää useamminkin.

Vanhempien tulisi kokea, että heidän on helppo keskustella perheen asioista avoimesti ja kertoa henkilökunnalle heidän mieltään painavia asioita. Kyselyyn vastanneista vanhemmista enemmistö 61% (n 14) koki, että perheen asioista on täysin helppoa puhua avoimesti henkilökunnan kanssa ja osittain samaa mieltä avoimuuden helppoudesta oli myös 22% (n 5) osuus vastanneista vanhemmista. Pari (n 2) vanhempaa ei osannut vastata kysymykseen ja pari (n 2) taas oli osittain eri mieltä siitä, että pystyisivät jakamaan avoimesti perheensä asioita päiväkodin henkilökunnalle. Vanhemmista noin puolet siis 52% (n 12) koki, että voivat helposti kertoa päiväkodin henkilökunnalle, jos jonkin asia vaivaa heidän mieltään. Suuri osa 30% (n 7) oli tästä asiasta osittain samaa mieltä ja muutama (n 2) taas osittain eri mieltä. Yksi (n 1) vanhemmista oli täysin eri mieltä ja yksi (n 1) ei osannut sanoa mitään vastausvaihtoehdoista. Huoltajat olivat siis vastausten perusteella melko tyytyväisiä siihen, miten helppoa heidän on keskustella avoimesti päiväkodin henkilökunnan kanssa perheen asioista ja mahdollisista huolista.

Kyselyssä selvitetään myös kuinka aktiivisina, aloitteellisina ja vastaanottavaisina huoltajat näkevät päiväkodin henkilöstön. 35% (n 8) vastanneista vanhemmista ei osannut sanoa, miten hyvin päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja ottaa vastaan uusia ideoita vanhempien suunnalta. Tämä vastaus voi johtua siitä, että moni vanhemmista ei tuo esille ideoitaan eikä siksi osaa sanoa kuunnellaanko niitä. Täysin tai osittain samaa mieltä henkilökunnan vastaanottavaisuudesta oli kuitenkin siitä huolimatta 51% (n 14) vanhemmista eli moni heistä koki ajatustensa ja ideansa tulevan kuulluksi henkilökunnan toimesta. Kysymys siitä, tiedusteleeko päiväkodin henkilökunta vanhemmilta aktiivisesti toiveita tai mielipiteitä päivähoidon sisältöön liittyen, jakoi vanhempien ajatuksia tasaisesti vastausasteikon molemmin puolin. Pari (n 2) vanhempaa asettui asteikon keskelle eikä näin ollen siis osannut vastata kysymykseen, mutta muiden kesken vastauksissa on huomattavia eroavaisuuksia. Toinen kymmenkunta (n 5 ja n 5) asettui asteikon samaa mieltä puolelle ja toinen

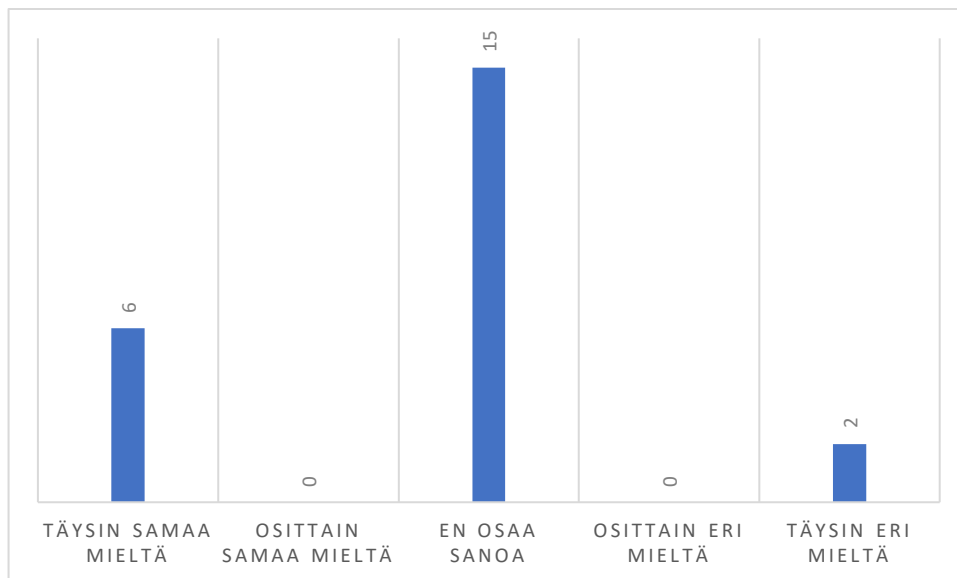
kymmenkunta (n 7 ja n 4) taas koki olevansa jollain tasolla eri mieltä henkilökunnan aktiivisuudesta kysellä vanhempien toiveita päivähoidon sisältöön liittyen. (Kuvio 9)

Kuvio 9: ”Päiväkodin henkilökunta aktiivisesti kysyy mielipiteitäni ja toiveitani päivähoidon sisältöön liittyen.”

Vanhempaintoimikunnan perustaminen ja ylläpitäminen lisää etenkin aktiivisten vanhempien osallisuutta päivähoidon sisällön tuottamiseen sekä kehittämiseen. Vanhempainyhdistyksen kautta vanhemmat pääsevät kätevästi verkostoitumaan muiden vanhempien kanssa. Osallistumalla vanhempainyhdistyksen toimintaan voi konkreettisesti päästä vaikuttamaan lasten arkeen ja hyvinvointiin. Yhdistyksen toimivuuden kannalta erityisen tärkeä on tiivis yhteistyö päiväkodin kanssa. (Heinonen ym. 2016, 232.) Selkeä enemmistö, 65% (n 15) vanhemmista ei osannut sanoa hoitaako vanhempaintoimikunta heille osoitetut tehtävät hyvin. Muutama (n 2) koki, että vanhempaintoimikunta ei hoida osoitettuja tehtäviä, mutta osa (n 6) oli sitä mieltä, että homma on hyvin hoidossa. (Kuvio 10) ”En osaa sanoa” -vastausten suuri määrä voi johtua siitä, että moni vastanneista ei välttämättä ole vanhempaintoimikunnan jäsen eikä siitä syystä ole selvillä sen toimintamalleista. Toisaalta taas päiväkotitoiminnan Onnimannin vanhempainyhdistyksen Onneli Ry:n toiminta saattaa olla muille vanhemmille niin näkymätöntä, että he eivät tiedä missä kaikessa yhdistys on mukana. Vanhempaintoimikuntaa koskien tuli yksi vastaus myös lomakkeen viimeiseksi sijoitetun avoimen kysymyksen kohdalle, jonka kysymysosoiossa tiedusteltiin vanhemmilta yleisiä ajatuksia osallisuuteen liittyen.

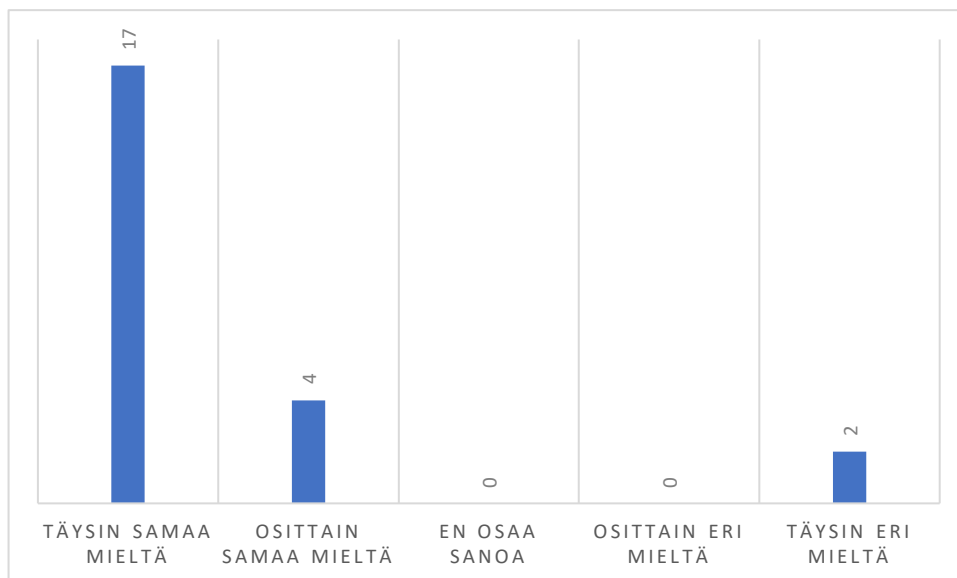
Tässä vapaamuotoisessa kommentissa eräs vanhempi kertoi tienneensä vanhempainyhdistyksen olemassa olost, mutta ei ollut saanut tietoa siitä, miten yhdistykseen voisi liittyä.

Kuvio 10: ”Vanhempainyhdistys hoitaa heille osoitetut tehtävät hyvin.”

7.6 Yhteisöllisyys

Pelkkä yhteisön olemassaolo ei takaa siinä oleville yhteisöllisyyden tunnetta. Yhteisöön kuuluvan yksilön tulee tuntee itsensä tarpeelliseksi ja arvostetuksi jäseneksi, jotta voi kokea yhteisöllisyyden tunnetta. Yhteisöllisyyden tunteen syntymisen kannalta on merkittävää, että vanhemmat tuntevat olevansa tervetulleita päiväkotiin. 74% (n 17) vastanneista vanhemmista oli täysin samaa mieltä siitä, että tuntevat itsensä tervetulleiksi päiväkotiin. 17% (n 4) koki olevansa asian suhteen osittain samaa mieltä. 9 % (n 2) koki, että eivät olleet ollenkaan tervetulleita päiväkotiin. (Kuvio 11)

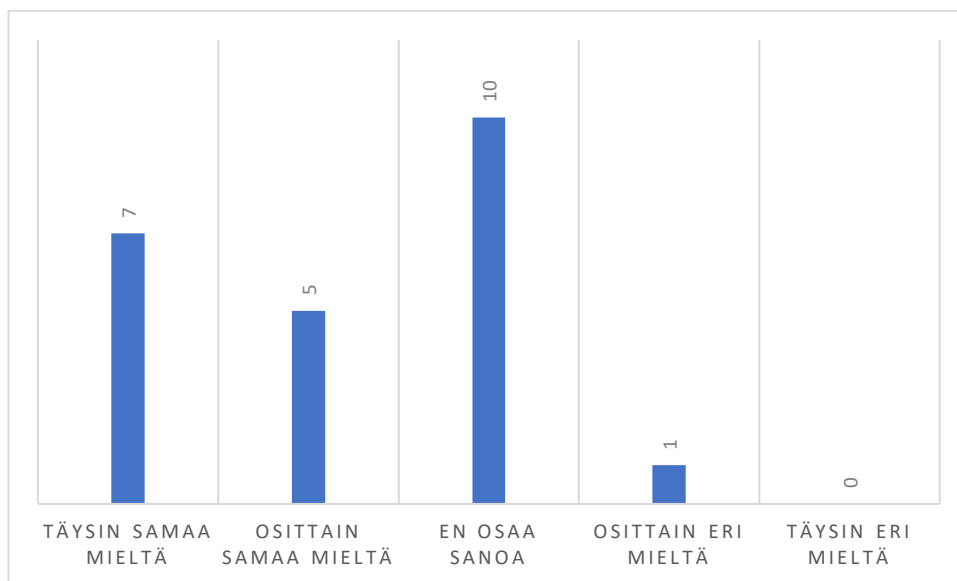

Kuvio 11: ”Tunnen olevani tervetullut päiväkotiin.”

Vanhemmista suuri osa, 52% (n 12) koki voivansa olla oma itsensä ja sanoa ajatuksiaan ääneen päiväkotiyhteisössä. Osittain samaa mieltä oli 30% (n 7) huoltajista ja muutama (n 2) ei osannut sanoa pystyvätkö he ilmaisemaan itseään vapaasti päiväkotiympäristössä. Yksi (n 1) vanhemmista oli osittain eri mieltä ja yksi (n 1) täysin eri mieltä, että kykenisivät ilmaisemaan mielipiteensä ja olemaan oma itsensä päiväkotiyhteisössä. Vanhemmista noin puolet eli 52% (n 12) koki, että heidän ajatuksillaan on yhtä paljon tai edes lähes yhtä paljon merkitystä kuin päivähoidon ammattilaisten ajatuksilla. 26% (n 6) osuus vanhemmista kallistui sen puolelle, että vanhempien ajatuksia ei pidetä ihan yhtä merkittävinä ja 22% (n 5) vastasi ettei osaa sanoa. Selvitin kyselyssä huoltajien näkemystä siitä, kokevatko he kaikkien vanhempien tulevan kohdelluiksi tasa-arvoisesti päiväkodin henkilökunnan toimesta. 61% (n 14) enemmistö vastanneista koki tasa-arvoisen kohtelun toteutuvan hyvin tai ainakin jollain tasolla. Tähän kysymykseen 30% (n 7) eivät osanneet vastata ja syyksi voisi päätellä, että vanhempien on vaikea tietää, miten toisia vanhempia todellisuudessa kohdellaan sekä miten toiset kokevat tasa-arvoisuuden periaatteen ylipäätään. Muutama (n 2) vastanneista koki kohtelun jokseenkin epätasa-arvoisena.

Sillä on merkitystä yhteisöllisyyden tunteen kannalta, kuinka vanhemmat kohtelevat toinen toisiaan. Onnimannin päiväkodin lasten vanhemmat huomioivat toisiaan arjessa melko hyvin, sillä lähes kaikki, 78% (n 18) vanhemmista koki tullessa aivan hyvin huomioiduksi muiden vanhempien toimesta. Muutama (n 4) ei osannut vastata

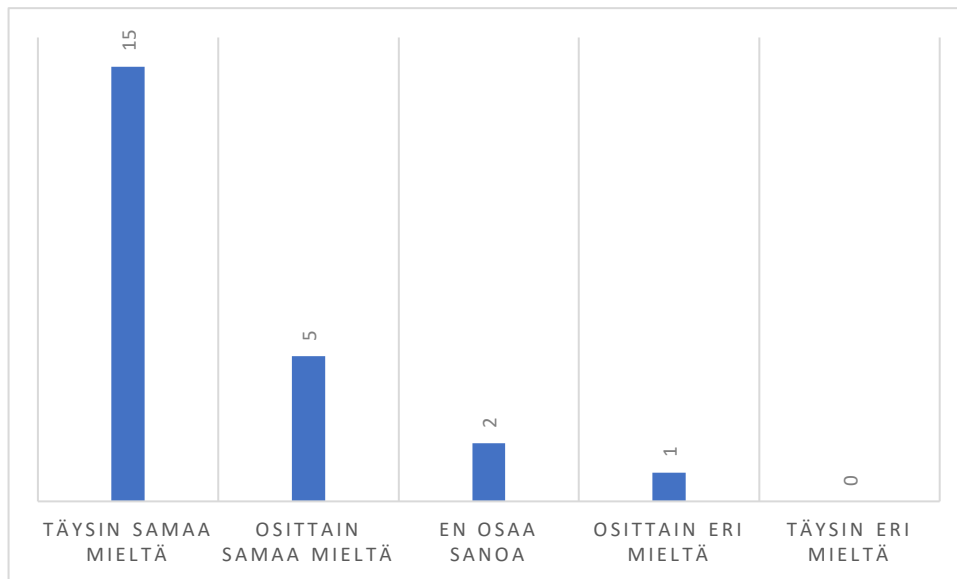
kysymykseen ja yksi (n 1) oli toisten hyvästä huomioinnista osittain eri mieltä. 44% (n 10) huoltajista oli haastavaa sanoa, millainen yhteishenki heillä on vanhempien kesken, joten he vastasivat kysymyksen kohdalla vaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Vain yksi (n 1) koki yhteishengen vanhempien välillä olevan melko huono, kun taas 52% (n 7, n 5) oli yhteishengen täysin tyytyväisiä tai ainakin osittain tyytyväisiä. (Kuvio 12)

Kuvio 12: ”Muiden lasten vanhempien kesken meillä on hyvä yhteishenki.”

Päiväkoti yhteisö oli 48% (n 11) mielestä tiivis ja lämminhenkinen ja 35% (n 8) mukaan päiväkotiyhteisö oli ainakin osittain näitä kahta asiaa. Muutama (n 3) oli osittain eri mieltä päiväkotiyhteisön lämminhenkisyydestä ja tiiviyydestä eikä yksi (n 1) asettanut mielipidettään kallistumaan kumpaakaan päätyyn, vaan vastasi keskimmäisen ”en osaa sanoa” vaihtoehdon. Kyselylomakkeen viimeinen monivalintakysymys koski huoltajien kokonaistyytyväisyyttä päiväkotiyhteisöön. Vahva 65% (n 15) enemmistö kyselyyn vastanneista huoltajista koki olevansa täysin tyytyväisiä päiväkotiyhteisöön. Kukaan vastanneista ei kokenut olevansa täysin eri mieltä, mutta yksi (n 1) oli osittain eri mieltä tyytyväisyyden määrästä. Pari (n 2) valitsi vastausvaihtoehdon ”en osaa sanoa” ja loput (n 5) koki edes jonkin asteista tyytyväisyyttä päiväkotiyhteisöä kohtaan. (Kuvio 13)

Kuvio 13: ”Olen kokonaisuudessaan tyytyväinen päiväkotiyhteisöön.”

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tutkimustulosten luotettavuutta voidaan arvioida sen perusteella, onko otos edustava ja riittävän suuri. Lisäksi vastausprosentti sekä se kattavatko kysymykset koko tutkimusongelman vaikuttavat tutkimuksen luotettavuuteen. (Heikkilä 2008, 188.) Tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa mitataan sen validiteettia sekä reliabiliteettia. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä eli kykyä mitata sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Reliabiliteetti taas tarkoittaa tulosten tarkkuutta eli sitä, että tutkimustuloksissa ei esiinny sattumanvaraisuutta. (Heikkilä 2008, 29–30.)

Tämä selvitys päiväkotia Onnimannin vanhempien käsityksistä heidän osallisuutensa toteutumisesta ei ole yleistettävissä muihin päiväkoteihin. Vastaukset kertovat jotain ainoastaan kyseisen päiväkodin vanhempien mielipiteistä osallisuuteen liittyen. Vastausprosentti kaikista vanhemmista oli melko vähäinen (38%), mutta suurimmasta osasta (73%) perheistä vastasi edes toinen vanhemmista. Vastausten vähäisyyteen näen syynä erityisesti sen, että vanhemmat eivät välttämättä kokeneet tarpeelliseksi sitä, että molemmat vanhemmat vastaavat kyselyyn. Huoltajat saattavat olla hyvin samoilla linjoilla päiväkodin käytännöistä ja niiden toimivuudesta, jolloin he eivät koe tarpeellisenä vastata kyselyyn kahteen kertaan. Joskus näkemyseroja saattaa löytyä ja

niiden esiin tuominen olisi tärkeää. Vastausten vähäisyys voi johtua myös vanhempien kiireestä tai yksinkertaisesti siitä, että he eivät vain kiinnostuneet tarpeeksi kyselystä. Kiinnostuksen puute taas voi johtua siitä, että vanhemmat eivät koe aihetta riittävän tärkeäksi tai että heidän osallisuuteensa liittyvät asiat ovat suurimmilta osin kunnossa. Olisin toki toivonut suurempaa osanottoa, jotta vastauksista saisi mahdollisimman laajan ja totuudenmukaisen kuvan.

Kysely Onnimannin päiväkodille mittaa monipuolisesti vanhempien käsityksiä heidän osallisuutensa toteutumisesta lapsensa päivähoidon liittyvissä asioissa. Valitsin kyselyn teemoiksi osallisuuden kannalta tärkeitä ja siihen kiinteästi sulautuvia osa-alueita, eli teemoja kuten yhteistyö ja vaikuttaminen. Pyrin muotoilemaan kysymykset neutraaleiksi, että ne eivät johdattelisi vastaajia. Käytin kysymyksissä arkikieltä vältellen teoreettisia käsitteitä. Osallisuuden käsitettä avasin vanhemmille kyselylomakkeen alussa. Halusin asettaa kyselylomakkeelle vastausvaihtoehdon ”en osaa sanoa”, jotta tulosten oikeellisuus ei vääristyisi, mikäli vanhempi ei ymmärrä kysymystä tai hänellä ei ole mielipidettä asiasta. Tutkimustulokset laski valmiiksi Microsoftin Forms -ohjelma, jolla kysely toteutettiin. Sieltä tulokset siirrettiin suoraan Exceliin eli tiedonkäsittelyssä tapahtuneiden virheiden mahdollisuus on erittäin pieni. Taulukoin opinnäytetyöhöni analyysin kannalta vain olennaisimmat tulokset enkä kokenut tarpeelliseksi sitä, että lisäisin jokaisesta vastauksesta erikseen havainnollistavan kaavion. Tulosten käsittely ja avaaminen huolellisesti kysymys kerrallaan takaa sen, että kirjaamani tulokset kuvaavat kyselyn todellisia vastauksia.

9 YHTEENVETO

Onnimannin päiväkodin vanhemmille suunnattu kyselytutkimus osallisuuteen liittyen osoittaa, että kokonaiskuvaa katsottaessa suurin osa vanhemmista on tyytyväisiä oman osallisuutensa toteutumiseen lastensa päivähoidossa. Kun iso osa vanhemmista on jo tyytyväisiä osallisuutensa toteutumiseen, tietää päiväkotitehneensä hyvää työtä sen saralla. Päiväkoti voi olla mielestäni tyytyväinen näihin tuloksiin, mutta aina on muistettava, että kehitettävää löytyy varmasti – sen myös tämän kyselytutkimuksen tulokset osoittivat. Huomio kannattaa kiinnittää pieniin asioihin, joiden avulla

vanhempien aktiivisuutta ja osallisuutta pyritään lisäämään entisestään. Seuraavissa kappaleissa kerron vielä yhteenvetona kyselyn tulokset, jolloin kehityksen tarpeessa olevat asiat ymmärtää helpommin ja niiden pohjalta voi lähteä kehittämään uusia keinoja vanhempien osallisuuden lisäämiseen.

Säkylän Onnimannin päiväkodin vanhemmille osoitetun kyselylomakkeen ensimmäinen teema on päivähoidon aloitus ja tiedonkulku. Kyselyyn vastanneet huoltajat olivat pääosin tyytyväisiä päivähoiton aloitukseen liittyviin seikkoihin. He kokivat sen sujuneen hyvin ja heidän toiveitaan ja odotuksiaan kunnioittaen. Lisää tukea päiväkodin aloitusvaiheeseen olisi kuitenkin kaivannut murto-osa huoltajista. Tiedonkulku päivittäisissä kohtaamistilanteissa sekä sähköisten laitteiden välityksellä koettiin kaikin puolin melko toimivaksi. Dokumentoinnin saralla taas vanhemmat kaipasivat hieman lisää aktiivisuutta – erityisesti valokuvien kautta päiväkodin toiminnan sekä lapsen arjen esiin tuomisen toivottiin olevan tehokkaampaa.

Toisena teemana on päivähoiton arki, jonka kysymykset koskivat päivittäisiä kohtaamistilanteita päiväkodin henkilökunnan kanssa sekä lapsen joka päiväistä hoitoa ja huolenpitoa. Päivittäiset kohtaamistilanteet antoivat vastanneiden vanhempien mukaan riittävästi aikaa keskustelulle. Lapsen hakutilanteissa tälle keskustelulle henkilökunnan kanssa oli enemmän aikaa kuin lapsen tuontitilanteissa. Päivän kuulumistenvaihdossa nähtiin olevan hieman parantamisen varaa, sillä puolet vanhemmista toivoivat kuulevansa lapsensa päivästä vielä enemmän. Kyselyyn vastanneista vanhemmista enemmistö koki tulevansa kuulluksi lapsensa hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Myös heidän mielipiteensä ja toiveensa niin lastensa ruokailuun, päivälepoon, ulkoiluun kuin vaatetukseenkin liittyen otettiin kaiken kaikkiaan hyvin huomioon Onnimannin päiväkodissa.

Kolmas kyselylomakkeen teema käsittelee vaikuttamista eli se selvittää kuinka aktiivisesti päiväkotia Onnimannin vanhemmat osallistuvat lastensa päivähoiton suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Vanhempien halukkuus vaikuttaa aktiivisesti siihen, mitä päiväkodissa tehdään, jakoi mielipiteitä. Suurempi osa vastaajista kuitenkin koki vaikuttamisen olevan edes jollain tasolla tärkeää. Hieman tärkeämpänä asiana sitä pitivät lasten isät kuin äidit. Aloitteita tai ehdotuksia päiväkodin toimintaan liittyen ei kuitenkaan tehnyt moni huoltajista eikä uskoa siihen,

että päiväkodissa nämä ehdotukset tultaisiin toteuttamaan löytynyt kovinkaan vahvasti. Vanhemmat kokivat, että mahdollisuus päästä vaikuttamaan lastensa päivähoidon palautteen antamisen näkökulmasta oli kaikkein sujuvinta. Mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun toteutui sekin jollain tasolla, mutta heikoiten päiväkodissa on tehty mahdolliseksi osallistuminen arjen hetkiin ja päiväkodin toimintaan itsessään. Vanhemmat tuntevat päiväkodin toimintamallit riittävän hyvin osallistuakseen päivähoidon suunnitteluun, toteutukseen sekä arviointiin, mutta kiire vaikutti olevan monella syynä vähäiselle osallistumiselle. Huoltajat luottavat varhaiskasvatuksen ammattilaisten kykyyn päivähoidon kokonaisvaltaisessa järjestämisessä, mutta kokivat kuitenkin, että ammattilaiset yksin eivät voi olla vastuussa kaikesta päivähoidon liittyvästä sisällöstä.

Yhteistyö vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välillä on kyselyn neljäntenä teemana. Selkeä enemmistö vastanneista vanhemmista koki yhteistyön toimivan hyvin ja yhteisiä retkiä ja tapahtumia järjestettävän riittävän usein. Vanhemmille oli kuitenkin hieman epäselvää osallistuvatko he näiden tapahtumien ja retkien suunnitteluun tai järjestämiseen. Huoltajien mukaan kahdenkeskeisiä keskustelutuokioita yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa järjestetään riittävästi, mutta kaikille yhteisiä vanhempainiltoja voisi osan mielestä järjestää useammin. Kaiken kaikkiaan vanhemmat kokivat pystyvänsä olemaan avoimia ja jakamaan myös mieltään painavia asioita henkilökunnan kanssa. Tämä tarkoittaa, että yhteistyö ja sen vaatima luottamus vanhempien ja henkilökunnan välillä on vahvalla pohjalla. Kyselyyn vastaajat kokivat, että henkilökunta oli vastaanottavainen vanhempien esittämille uusille ideoille, mikäli he sellaisia vaan itse toivat esille. Vanhempien näkemykset siitä, tiedusteleeeko päiväkodin henkilökunta heidän mielipiteitään ja toiveitaan päivähoidon sisältöön liittyen synnyttivät eroavaisuuksia. Tämä kysymys jakoi vanhemmat kahteen ryhmään – niihin, joilta tiedusteltiin sekä niihin, joilta ei tiedusteltu. Tämä tarkoittaa, että henkilökunta mahdollisesti kyselee aktiivisemmin toisilta vanhemmilta kuin toisilta tai sitten vanhemmat vain kokevat asian eri tavoin. Vanhempaintoimikunnan toiminnasta ei tiennyt kovinkaan moni kyselyyn vastaajista, sillä yli puolet ei tiennyt hoitaako vanhempaintoimikunta heille osoitetut tehtävät hyvin. Päiväkoti Onnimannin vanhempainyhdistyksen Onneli Ry:n ulkopuolella olevat vanhemmat eivät välttämättä ole selvillä, missä kaikessa toiminnassa yhdistys on mukana.

Viimeinen eli viides teema on yhteisöllisyys, jonka kysymysten kautta selvitetään kokevatko vanhemmat olevansa osallisina päiväkotiyhteisössä sekä millaisena he päiväkotiyhteisön näkevät. Suurin osa päiväkotia Onnimannin vanhemmista, jotka olivat vastanneet kyselyyn, kokivat olevansa tervetulleita päiväkotiin sekä voivansa olla oma itsensä ja sanoa ääneen ajatuksiaan päiväkotiyhteisössä. Kyselyn vastausten perusteella löytyy kuitenkin pari vanhempaa, jotka eivät koe olevansa yhtä tervetulleita tai pystyvänsä olemaan oma itsensä yhteisön edessä. Puolet vastanneista vanhemmista koki, että heidän ajatuksensa ovat samalla viivalla ammattilaisten ajatusten kanssa eikä heidän mielipiteitään näin ollen vähätellä. Tasa-arvoinen kohtelu kaikkien vanhempien kohdalla toteutuu suurimman osan mielestä hyvin, mutta vanhempien oli luultavasti vaikea arvioida sen todellista toteutumista. Ulkopuolinen ei välttämättä aina näe koko totuutta tai pysty sanomaan mikä on toisen mielestä tarpeeksi tasa-arvoista kohtelua. Kyselyn mukaan Onnimannin lasten vanhemmat huomioivat toisensa arjessa hyvin, mutta yhteishengen syntymisestä vanhempien välille ei oltu vielä ihan varmoja. Päiväkotiyhteisöön oltiin kokonaisuudessaan tyytyväisiä ja sen koettiin olevan melko lämminhenkinen ja tiivis. Siitä huolimatta pienelle osalle vanhemmista päiväkotiyhteisö tuntui etäisemmältä eli keskiöön tulisi nostaa hyvän yhteishengen luominen ja sen ylläpitäminen päiväkotia Onnimannin kaikkien vanhempien sekä henkilökunnan kesken.

Merkittäviä eroja esimerkiksi eri sukupuolten välillä vastauksissa ei noussut esiin. Poikkeuksena vain aktiivisen vaikuttamisen halukkuus, joka oli hieman suurempi isien kuin äitien keskuudessa. Päiväkodin asiakkuuden kesto ei myöskään näyttänyt olevan millään tavalla riippuvainen vastauksiin. Vanhemmat saivat vielä kyselylomakkeen loppuun kirjoittaa vapaasti omia ajatuksiaan osallisuuteen liittyen. Näitä kommentteja oli jätetty kolme kappaletta, joista yksi koski vanhempainyhdistykseen liittymistä ja kaksi sitä, ettei vanhemmilla nähdä olevan tarvetta puuttua varhaiskasvatuksen ammattilaisten työhön. Vanhemmat kertovat luottavansa varhaiskasvatuksen ammattilaisiin päiväkodin arjen suunnittelussa eikä siinä tulisi antaa liian suurta roolia vanhemmille. Epäkohtiin puututaan tietysti, jos sellaisia ilmenee, mutta tärkeintä on huomata lapsen viihtyvän päiväkodissa.

10 POHDINTA

Opinnäytetyöni toimii taustaselvityksenä Onnimannin päiväkodin henkilökunnalle heidän kehittämistyötään varten vanhempien osallisuuden lisäämisen parissa. Kyselyn tulosten perusteella voidaan jo päiväkodin tavallisessa arjessa huomioida ja ottaa käyttöön enemmän vanhempia osallistavaa käyttäytymistä. Kuten tässä tapauksessa esimerkiksi parantamalla kuulumisten kertomista lasten päivästä tai lähettämällä vanhemmille enemmän valokuvia. Suurempia askeleita voidaan ottaa kehittämällä lisää tempauksia päiväkodilla, jossa vanhemmat voisivat olla mukana jo suunnittelutasolla. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi isänpäiväjumppa, äitienpäivän hemmotteluhetki tai retki yhdessä valittuun kohteeseen lasten kanssa.

Haluan tutkimukseni kautta lisätä vanhempien kiinnostusta heidän omaan osallisuutensa liittyen sekä kasvattaa heidän intoaan päivähoiton sisältöä ja siihen vaikuttamista kohtaan. Kyselyn yhtenä tarkoituksena on nostaa vanhempien tietoisuutta heidän mahdollisuuksistaan ja oikeuksistaan osallistua päivähoiton toteuttamiseen. Ennen kaikkea tutkimukseni kuitenkin tarjoaa varhaiskasvatuksen ammattilaisille pohdittavaa vanhempia osallistavan toiminnan kehittämiseksi. Mahdollisia jatkotutkimuksia työlleni voisi olla esimerkiksi tutkimus siitä, millä keinoin ammattilaiset itse kokevat osallistavansa vanhempia ja millaiset resurssit he näkevät sen toteuttamiseen olevan. Tutkimusten pohjalta voisi kehittää esimerkiksi käytännön vinkkejä sisältävän oppaan vanhempien osallisuuden lisäämiseksi.

Vanhempien osallisuus on laaja kokonaisuus, jonka käsittely on ollut mielenkiintoista ja kasvattanut minua myös ammatillisesti. Olen opinnäytetyöprosessin aikana syventänyt omaa käsitystäni osallisuuden teemaa koskien. Teoriaan perehtyminen on avannut minulle laajemmin osallisuuden käsitettä ja sen merkitystä varhaiskasvatuksen piirissä. Vanhempien sekä lasten osallisuus päivähoitossa on merkittävä tekijä varhaiskasvatuksen laadun kannalta. Opinnäytetyöni myötä olen alkanut aktiivisemmin pohtia vanhempien osallistamisen keinoja myös oman työni parissa varhaiskasvattajana. Pyrin osallistamaan vanhempia muun henkilökunnan kanssa muun muassa erilaisten tempausten, dokumentoinnin sekä avoimen tiedonjakamisen kautta.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Edu.fi – opettajan verkkopalvelu www-sivut. Viitattu 2.7.2018.
https://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/teemat/osallisuus_ja_oppilaskuntatoiminta/yleissivistava_koulutus/teemat/osallisuus_ja_oppilaskuntatoiminta/osallisuus/yhteisollisyys

Heikka, J., Fonsén, E., Elo, J & Leinonen, J. 2014. Osallisuuden pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Tampere: Kopio-Niini Oy.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 111.

Kangas, J. 2016. Enhancing children's participation in early childhood education through the participatory pedagogy. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Department of Teacher Education. Faculty of Behavioral Sciences. Viitattu 29.11.2018.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-1833-2>

Kaskela, M & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kataja, E. 2018a. Osallisuus käsitteenä ja filosofiana. Viitattu 26.4.2018.
<https://www.youtube.com/watch?v=ApLI2EwEdnw>

Kataja, E. 2018b. Osallisuus kokopäiväpedagogiikan ja perushoitotilanteiden näkökulmasta. Viitattu 1.5.2018.
<https://www.youtube.com/watch?v=gRO1ERgvdnw>

Kataja, E. 2018c. Varhaiskasvattajan rooli osallisuuden edistäjänä – tai estäjänä. Viitattu 1.5.2018. <https://www.youtube.com/watch?v=iPoo7BMbZqQ>

Keskinen, S & Virjonen, H. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Koivula, M., Siippanen, A & Eerola-Pennanen, P. 2017. Valloittava varhaiskasvatus: Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino Oy.

Opetushallituksen www-sivut. Viitattu 12.2.2018.
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus

Pukari, P. (toim.) Vanhemmat osallisina – Käsitteistöä ja menetelmän kehittelyä. 2006. Viitattu 15.3.2018. <http://www.sosiaalikallega.fi/poske/julkaisut/tyopaperit-jamuut-julkaisut/Vanhemmatosallisina.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. Viitattu 12.2.2018.
<https://stm.fi/osallisuuden-edistaminen>

Säkylän varhaiskasvatussuunnitelma. 2017. Sivistyslautakunta.
<https://www.sakyla.fi/wp-content/uploads/2017/05/Varhaiskasvatussuunnitelma.pdf>

Turja, L. 2010. Lapset osallisina – kohti uutta varhaiskasvatuskulttuuria. Teoksessa Turja, L & Fonsén, E (toim.). Suuntana laadukas varhaiskasvatus. Professori Eeva Hujalan matkassa. Tampere: Suomen Varhaiskasvatus ry. 30-47.

Valli, R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä. PS-kustannus.

Varhaiskasvatuslaki. 2015. L 8.5.2015/580.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Opetushallitus. Tampere: Juvenes Print.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen periaatteet. Helsinki: Tammi.

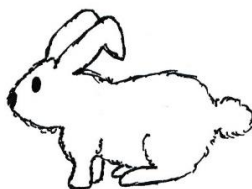
Hei päiväkotiki Onnimannin lasten vanhemmat!

LIITE 1

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi (AMK) ja tutkintooni sisältyy lastentarhanopettajan pätevyys. Teen tällä hetkellä opinnäytetyötäni ja yhteistyökumppanina toimii teidän päiväkotinne. Opinnäytetyöni aiheena on vanhempien osallisuus ja opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, kuinka te vanhemmat koette oman osallisuutenne toteutuvan teidän päiväkotinne arjessa.

”Osallisuus on tuntemus siitä, että on arvostettu ja omilla sanomisilla on painoarvoa. Osallisuuteen kuuluu mahdollisuus vaikuttaa omiin ja yhteisön asioihin sekä osallistua päätöksentekoon. Osallisuus perustuu vastavuoroisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja vapaaehtoisuuteen. Osallisuus on enemmän kuin mukanaoloa valmiiksi järjestetyssä toiminnassa – se on osallistumista myös toiminnan ideointiin ja suunnitteluun sekä toimeenpanoon ja arviointiin.”

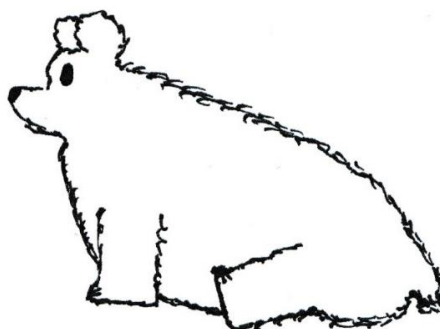

Kyselyn tavoitteena on koota näkemyksiänne siitä, millä tasolla vanhempien osallisuus teidän päiväkodissanne toteutuu tällä hetkellä. Lomakkeet käsitellään luottamuksellisesti, ne eivät sisällä tunnistetietoja ja niitä käytetään ainoastaan opinnäytetyöni aineistona. Päiväkodin henkilökunta ei tule näkemään täytettyjä lomakkeita. Kyselyyn voi vastata sähköisesti saadun linkin kautta **25.5.2018** mennessä. Tarvittaessa vastaaminen kyselyyn onnistuu myös päiväkodilta saatavalla paperilomakkeella, jonka voi palauttaa päiväkodille suljetussa kirjekuoreessa.

Kyselyyn vastaaminen vie vain pienen hetken ja on erityisen tärkeää opinnäytetyöni kannalta sekä myös päiväkodin henkilökunnalle saatavan palautteen näkökulmasta. Toivoisin, että jokainen lapsen huoltaja vastaa kyselyyn erikseen, jotta saisin mahdollisimman laajan otoksen tutkimukseeni. Jos teillä on kysyttävää opinnäytetyötäni koskien, vastaan kysymyksiin mielelläni sähköpostitse.

Kiitän vastauksistanne ja toivotan hyvää kesää kaikille!

Ystävällisin terveisin, Pirjo Haapanen
pirjo.haapanen@student.samk.fi

Vanhempien osallisuus

”Osallisuus on tuntemus siitä, että on arvostettu ja omilla sanomisilla on painoarvoa. Osallisuuteen kuuluu mahdollisuus vaikuttaa omiin ja yhteisön asioihin sekä osallistua päätöksentekoon. Osallisuus perustuu vastavuoroisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja vapaaehtoisuuteen. Osallisuus on enemmän kuin mukanaoloa valmiiksi järjestettyyn toimintaan – se on osallistumista myös toiminnan ideointiin ja suunnitteluun sekä toimeenpanoon ja arviointiin.”

Tämä kysely on osoitettu päiväkotiki Onnimannin lasten vanhemmille. Kyselyn tarkoituksena on selvittää, kuinka te vanhemmat koette oman osallisuutenne toteutuvan teidän päiväkotinne arjessa. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti ja vie vain pienen hetken. Vastaaminen on erittäin tärkeää opinnäytetyöni kannalta sekä päiväkodin henkilökunnalle saatavan palautteen näkökulmasta.

Kiitos vastauksistanne!

Ystävällisin terveisin
sosionomiopiskelija Pirjo Haapanen

1. Kyselyn täyttää

- isä
- äiti
- muu huoltaja

2. Montako lasta sinulla on hoidossa päiväkotiki Onnimannissa?

---

3. Lasten päiväkotiryhmä (voit valita useamman)

- Puput
- Nallet
- Kurret

4. Kauanko perheesi on ollut päiväkodin asiakkaana? (merkitse vuosina ja kuukausina)

---

5. Päivähoidon aloitus ja tiedonkulku

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En osaa sanoa	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Päivähoidon aloitus sujui hyvin.	☐	☐	☐	☐	☐
Päivähoidon aloitusvaiheessa henkilökunta kuunteli minun odotuksiani ja toiveitani lapseni päivähoitoa koskien.	☐	☐	☐	☐	☐
Sain riittävästi tukea päiväkodin henkilökunnalta päivähoidon aloitusvaiheessa.	☐	☐	☐	☐	☐
Päiväkodin tiedonkulku päivittäisissä kohtaamistilanteissa on toimivaa.	☐	☐	☐	☐	☐
Päiväkodin tiedonkulku netin välityksellä on toimivaa.	☐	☐	☐	☐	☐
Kaipaisin enemmän tietoa siitä, mitä päiväkodissa tehdään viikkojen aikana.	☐	☐	☐	☐	☐
Päiväkodin arki tehdään meille vanhemmille näkyväksi valokuvien kautta.	☐	☐	☐	☐	☐
Päiväkodin arki tehdään meille vanhemmille näkyväksi askartelujen kautta.	☐	☐	☐	☐	☐

6. Päivähoidon arki

Täysin samaa
mieltä

Osittain samaa
mieltä

En osaa
sanoa

Osittain eri
mieltä

Täysin eri
mieltä

Päivittäisissä
kohtaamistilanteissa on
riittävästi aikaa
keskustella
henkilökunnan kanssa.

Lapsen päiväkotiin
tuontitilanteissa minut
huomioidaan hyvin
henkilökunnan
toimesta.

Lapsen päiväkodista
hakutilanteissa minut
huomioidaan hyvin
henkilökunnan
toimesta.

Minulle kerrotaan
lapseni päivästä
riittävästi.

Päiväkodin
henkilökunta kuuntelee
ja arvostaa
mielipiteitäni ja
toiveitani lapseni
hoitoon ja
kasvatukseen liittyen.

Päiväkodin
henkilökunta kuuntelee
ja arvostaa
mielipiteitäni ja
toiveitani lapseni
ruokailuun liittyvien
seikkojen suhteen.

Päiväkodin
henkilökunta kuuntelee
ja arvostaa
mielipiteitäni ja
toiveitani lapseni
päivälepoon liittyvien
seikkojen suhteen.

Päiväkodin
henkilökunta kuuntelee
ja arvostaa
mielipiteitäni ja
toiveitani lapseni
ulkoiluun liittyvien
seikkojen suhteen.

Päiväkodin
henkilökunta kuuntelee
ja arvostaa
mielipiteitäni ja
toiveitani lapseni
vaatetukseen liittyvien
seikkojen suhteen.

7. Vaikuttaminen

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En osaa sanoa	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Haluan aktiivisesti vaikuttaa siihen, mitä päiväkodissa tehdään.	☐	☐	☐	☐	☐
Teen aloitteita ja ehdotuksia päiväkodin toimintaan liittyen.	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin tekemäni ehdotus on jo toteutettu tai luultavimmin toteutettaisiin päiväkodissa.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmille on tehty mahdolliseksi osallistua päiväkodin toiminnan suunnitteluun.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmille on tehty mahdolliseksi osallistua päiväkodin toimintaan ja arjen hetkiin.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmille on tehty mahdolliseksi palautteen ja kehitysideoiden antaminen päiväkodille.	☐	☐	☐	☐	☐

Koen, että minulla ei ole tarpeeksi tietoa päiväkodin toimintamalleista, joten en voi osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin.

Koen, että päiväkodin toimintaan on liian hankala osallistua.

Koen, että minulla on kiire enkä ehdi osallistua tarpeeksi tai haluamallani panostuksella päiväkodin toimintaan.

Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulisi mielestäni hoitaa päivähoidon suunnittelu ja toteutus ilman vanhempien osallistumista.

8. Yhteistyö

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En osaa sanoa	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Yhteistyö päiväkodin kanssa sujuu hyvin.	☐	☐	☐	☐	☐
Päiväkoti järjestää riittävästi yhteisiä tapahtumia ja retkiä.	☐	☐	☐	☐	☐
Tapahtumat ja retket suunnitellaan ja järjestetään yhdessä vanhempien kanssa.	☐	☐	☐	☐	☐
Kaikille yhteisiä vanhempainiltoja järjestetään riittävän usein.	☐	☐	☐	☐	☐
Kahdenkeskeisiä keskusteluhetkiä henkilökunnan kanssa järjestetään riittävän usein.	☐	☐	☐	☐	☐
Minun on helppo keskustella perheen asioista avoimesti henkilökunnan kanssa.	☐	☐	☐	☐	☐

Päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja ottaa mielellään vastaan uusia ideoita ja ajatuksia vanhempien suunnalta.

Päiväkodin henkilökunta aktiivisesti kysyy mielipiteitäni ja toiveitani päivähoiton sisältöön liittyen.

Minun on helppo sanoa päiväkodin henkilökunnalle, jos jokin asia vaivaa mieltäni.

Vanhempaintoimikunta hoitaa heille osoitetut tehtävät hyvin.

9. Yhteisöllisyys

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En osaa sanoa	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Tunnen olevani tervetullut päiväkotiin.	☐	☐	☐	☐	☐
Voin olla oma itseni ja sanoa ääneen ajatuksiani päiväkotiyhteisössä.	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien ajatuksilla on yhtä paljon merkitystä kuin päiväkodin henkilökunnan ajatuksilla.	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että kaikki vanhemmat saavat tasavertaista kohtelua päiväkodin henkilökunnalta.	☐	☐	☐	☐	☐
Muiden lasten vanhemmat huomioivat minut hyvin.	☐	☐	☐	☐	☐
Muiden lasten vanhempien kesken meillä on hyvä yhteishenki.	☐	☐	☐	☐	☐
Päiväkotiyhteisö on tiivis ja lämminhenkinen.	☐	☐	☐	☐	☐

Olen
kokonaisuudessaan
tyytyväinen
päiväkotiyhteisöön.

10. Tuliko sinulle mieleen jotain muuta osallisuuteen liittyen:
